Қишлоқ ҳақиқати

КУНДАЛИК ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМА

1991 йил 29 октябрь
СЕШАНБА
№ 209 (5.252).
Баҳоси 8 тийин.

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ЎЗБЕКИСТОН ВА РОССИЯ — ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛАР МУЛОҚОТИ

Президент И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикасининг расмий делегацияси Москвада икки кун бўлди. Делегация таркибида республика Олий Кенгашининг Раиси Ш. М. Йўлдошев, вице-президент Ш. Р. Мирсаидов, Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов, Президентнинг маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, ташқи ишлар вазири Ш. Н. Маҳмудова, республика Олий Кенгаши қонунчилик комитетининг раиси Э. Ҳалилов, республика ҳукуматининг Москвадаги доимий вакили вазифасини бажарувчи А. А. Саидов бор эдилар.

25 октябрь куни Внуково аэропортида И. А. Каримовни ва делегация аъзоларини РСФСР вице-президенти А. В. Руцкой, бошқа расмий кишилар самимий кутиб олдилар.

26 октябрь куни Ўзбекистон ва Россия Президентлари И. А. Каримов билан Б. Н. Ельциннинг амалий учрашуви, икки суверен давлат расмий делегацияларининг музокаралари бўлди.

Сўнгра Президентлар Ўзбекистон Республикаси билан Россия Совет Федератив Социалистик Республикасининг расмий делегациялари ўртасидаги музокараларнинг якунларига оид ахборотни имзоладилар. Ўзбекистон вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов билан РСФСР Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари О. И. Лобов Россия билан Ўзбекистон ўртасида 1992 йилги савдо-иқтисодий ҳамкорлик қоидалари тўғрисидаги битимни имзоладилар.

Ҳужжатларни имзолаш чоғида РСФСР давлат котиби Г. Э. Бурбулис, РСФСР ташқи ишлар вазири А. В. Козирев, республика Олий Кенгаши халқаро ишлар ва ташқи иқтисодий алоқалар комитетининг раиси В. П. Лукин, РСФСР Олий Кенгаши республикалараро муносабатлар, минтақа сиёсати ва ҳамкорлик масалалари комитетининг раиси А. Г. Гранберг, Россия Президентининг ёрдамчиси Д. Б. Рюриков ҳозир бўлдилар.

Шундан кейин журналистлар билан бўлган суҳбатда Б. Н. Ельцин билан И. А. Каримов имзоланган ҳужжатларга юқори баҳо бердилар, Ўзбекистон билан Россия ўртасида тарихан таркиб топган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари муваффақиятли ривожланаверади, деб ишонч билдирдилар.

Шу куни Ўзбекистон делегацияси Москвадан Тошкентга жўнаб кетди. Аэропортда делегацияни РСФСР Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари О. И. Лобов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзТАГ махсус мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА РОССИЯ СОВЕТ ФЕДЕРАТИВ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ РАСМИЙ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ ЎРТАСИДАГИ МУЗОКАРАЛАРНИНГ ЯКУНЛАРИ ЮЗАСИДАН

АХБОРОТ

1991 йил 26 октябрь куни Москвада Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикасининг расмий делегацияси билан РСФСР Президенти Б. Н. Ельцин бошчилигидаги Россия Совет Федератив Социалистик Республикасининг расмий делегацияси ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси ва РСФСР делегациялари Ўзбекистон билан Россия ўртасида тарихан таркиб топган ҳар томонлама дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга азму қарор берилганини тасдиқладилар. Томонлар ҳамма эътироф қилган халқаро ҳуқуқ меъёрларига, БМТ уставининг мақсадлари ва қоидаларига, инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро меъёрларга, Хельсинки якунловчи актининг ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш бошқа ҳужжатларининг қоидаларига сўзсиз содиқ эканликларини билдирдилар ҳамда Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги 1991 йил 31 август Қонунига ва РСФСРнинг давлат суверенитети ҳақидаги 1990 йил 12 июнь Декларациясига асосланиб қуйидагилар ҳақида келишиб олдилар:

1. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР ўзларининг ўзаро муносабатларида бир-бирларининг суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини ҳурмат қилишга асосланадилар.

2. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР ҳамма эътироф қилган халқаро ҳуқуқ меъёрларига биноан ва ўзларининг қонунларини ҳисобга олиб, ўз ҳудудларида яшаб турган шахсларга хоҳиш-иродасини эркин изҳор этиш асосида томонлардан бирининг фуқаролигини сақлаб қолиш ёки янгидан олиш ҳуқуқини кафолатлайдилар.

3. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР ўз ҳудуди доирасида тегишли томоннинг ҳуқуқ доирасига мансуб ҳар бир шахсга ирқидан, жинсидан, тилидан, динидан, сиёсий эътиқодларидан, ижтимоий насл-насабидан ёки бошқа ҳолатлардан қатъи назар фуқаролик, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ҳамда маданий ҳуқуқлар ва эркинликларни кафолотлаб берадилар.

4. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР ўз ҳудудида яшаб турган кам сонли миллатларнинг ҳуқуқларини кафолатлайдилар, миллий белгига қараб камситишга йўл қўймаслик юзасидан самарали чораларни кўрадилар.

5. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР барча соҳаларда тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришда ташқи сиёсатда ва ташқи иқтисодий фаолиятда; умумий иқтисодий маконни шакллантиришда; бож сиёсати соҳасида; томонлар учун муштарак бўлган энергетика, транспорт, информатика ва алоқа тизимларини бошқаришда; ядро қуроли устидан ягона назоратни сўзсиз сақлаб қолиб, коллектив хавфсизлик тизимини вужудга келтиришда; жумладан, Орол денгизи ва Оролбўйининг экология тизимини тиклаш ишида ҳамкорлик қилиш тўғрисида махсус битим тузишни назарда тутиб, атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида, куч-ғайратларни бирлаштириш мақсадга мувофиқлигига асосланиб иш тутадилар.

6. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР иқтисодий суверенитетни ўзаро ҳурмат қилиш асосида тенг ҳуқуқли иқтисодий ҳамкорликни амалга ошириб, иқтисодий ва молиявий муносабатларнинг барча масалалари, шу жумладан шартномавий нархлар воситаси ва даражалари, жаҳон нархлари асосида ўзаро ҳисоб-китобга ўтиш босқичлари, қимматбаҳо қоғозлар ҳаракати, транзит юк ташиш юзасидан маслаҳатлашувлар ўтказиб турадилар. Томонлар тегишли ҳукуматлараро битимлар тузишни назарда тутадилар.

7. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР маънавий соҳада бир-бирларини ўзаро бойитувчи алоқалар, иккала давлат халқларини бир-бирининг анъаналари билан, маданият соҳасидаги ютуқлар билан таништириш учун зарур шарт-шароитни вужудга келтирадилар.

8. Ўзбекистон Республикаси билан РСФСР бир-бирларида мухтор ваколатхоналар очиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

Ўзбекистон Республикаси ва РСФСРнинг расмий делегациялари ўртасидаги музокаралар чоғида давлатлараро муносабатларнинг асослари тўғрисида икки томонлама шартнома тузиш зарурлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ

Россия Совет Федератив Социалистик Республикасининг Президенти Б. ЕЛЬЦИН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН РОССИЯ СОВЕТ ФЕДЕРАТИВ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА 1992 ЙИЛДА САВДО-ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ПРИНЦИПЛАРИ ТЎҒРИСИДА БИТИМ

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси ҳукумати, бундан кейин «томонлар» деб аталади, қарор топган анъанавий савдо-иқтисодий ва маданий алоқаларга асосланиб, шунингдек уларни янада ривожлантиришдан ўзаро манфаатдорликни ҳисобга олиб, қуйидагилар тўғрисида келишдилар:

1-МОДДА

Томонлар шунга келишдиларки, республикаларнинг ўзаро савдо-иқтисодий муносабатлари иқтисодий ҳамжамият доирасида ўзаро манфаатдорлик асосида амалга оширилади. Томонларнинг ҳар бири бошқа республикага иқтисодий зарар етказадиган хатти-ҳаракатларни қилмайди.

2-МОДДА

Томонлар шунга келишдиларки, иқтисодий алоқалар асосан корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, хўжалик ва давлат бошқарувининг ҳудудий (муниципал) ва бошқа органлари ўртасида уларнинг ваколатлари доирасида амалга оширилиши керак.

3-МОДДА

Томонлар ҳукуматлар даражасида маҳсулотлар ва товарларнинг муҳим турларини етказиб беришни бошқаришни амалга оширишга келишдилар ҳамда республикаларнинг иқтисодий органларига 1991 йилнинг 15 ноябригача кўрсатилган бошқариш механизмини ишлаб чиқишни ва имзолаш учун мазкур битимга тегишли иловаларни тайёрлашни топширадилар.

Маҳсулотларнинг бу турларини ўзаро етказиб беришни асосан 1990 йилдагидан кам бўлмаган даражада сақлаб қолишга келишдилар. Томонлар тегишли бошқарув органлари орқали муҳим турлар рўйхатига кирмаган маҳсулотларни келишилган номенклатура бўйича ўзаро етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш устидан назорат ўрнатишга келишдилар.

4-МОДДА

Томонлар ишлаб чиқаришнинг қарор топган ҳажмларини ҳисобга олиб, маҳсулотлар ва товарларни ўзаро етказиб беришни сақлаб қолишда хўжалик субъектларига ёрдам кўрсатадилар. Ҳар икки республикада истеъмол қилиш ва қайта ишлаш учун мўлжалланган маҳсулотлар қайта экспорт қилинмаслиги керак.

5-МОДДА

Томонлар нарх белгилаш соҳасида келишилган сиёсат ўтказишга ҳамда ўзаро манфаатларга дахлдор нархларни белгилаш ва бошқаришда биргаликда қарор қабул қилишга келишиб олдилар. 1992 йилдан бошлаб ҳар иккала республика корхоналари ва ташкилотлари томонидан маҳсулот (ишлар ва хизматлар) етказиб бериш учун ҳисоб-китобларни белгилаб қўйиладиган, шартнома нархларида, маҳсулотларнинг томонлар ўзаро келишган айрим муҳим турлари бўйича эса — келишилган курс бўйича сўмларда ҳисоблаб чиқилган жаҳон нархларида амалга ошириш.

6-МОДДА

Томонлар ҳукуматлар томонидан бошқариладиган маҳсулот ва товарларнинг энг муҳим турларини республикалараро етказиб беришнинг корхоналар ва ташкилотлар томонидан бажарилиши бўйича зарур чоралар кўришга, йилнинг ҳар чорагида ҳисоб-китобнинг ва маҳсулот етказиб беришнинг бориши тўғрисида ўзаро ахборот айирбошлашни ташкил этишга, маҳсулот етказиб берувчиларнинг манфаатдорлиги ва масъулиятини ошириш мақсадида иқтисодий рағбатлантириш ва жазоларни келишиб олишга ва қўллашга рози бўлдилар.

7-МОДДА

Томонлар Ўзбекистон ўрмон-саноат хўжаликларининг РСФСР ҳудудидаги фаолиятини тасдиқлайдилар ҳамда уларнинг узоқ муддат фаолият кўрсатиши тўғрисидаги масалани алоҳида битимда ҳал этадилар.

8-МОДДА

Томонлар ҳар иккала республика транспорт воситаларининг ўз ҳудудларидан ўтишининг мавжуд тартибини сақлаб қолишга келишиб олдилар. Ташиш ва олиб бориш, шу жумладан экспорт юкларини ўз ичига олувчи транзит юкларни ташиш ва олиб бориш, шунингдек сув ресурсларини, нефть, газни ҳамда электр қувватини узатиш тартиби, зарур бўлган ҳолларда, бошқа республикалар иштирокида алоҳида битимлар билан белгиланади.

9-МОДДА

Томонлар табиий офатлар ва ҳалокатлар рўй берган тақдирда ўзаро ёрдам беришга, табиатни муҳофаза қилиш соҳасида, шу жумладан Чернобиль аварияси ва Орол денгизи қуриши оқибатларини бартараф этишга қаратилган биргаликдаги ҳаракатларни амалга ошириш соҳасида айрим ҳамкорликдаги алоҳида ишларни маблағ билан таъминлашга келишиб олдилар.

10-МОДДА

Томонлар ишчилар, мутахассислар ва илмий-педагогик кадрларни тайёрлашда ва қайта тайёрлашда ёрдам кўрсатиш тўғрисида шартлашиб олдилар. Шу мақсадларда РСФСР ва Ўзбекистон Республикасининг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, илмий марказларида ҳар йили ўрин ажратиш, шунингдек етакчи саноат корхоналарида ишчи кадрларни тайёрлаш ва стажировкадан ўтказиш назарда тутилади.

11-МОДДА

Томонлар 1992 йилнинг 1 январигача республикаларнинг вазирликлари ва идоралари шартномалар тузишни, ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг бошқа йўналишлари бўйича битимлар ёки протоколларни имзолашни тугаллашларини шартлашиб олдилар.

12-МОДДА

Томонлар битимни амалга ошириш жараёнида пайдо бўладиган муаммоларни биргаликда кўриб чиқадилар ва уларни ҳал қилиш бўйича чоралар кўрадилар.

13-МОДДА

Ушбу битим имзоланган кундан бошлаб кучга киради.

Битим ўзбек ва рус тилларида икки нусхада тузилди ва 1991 йилнинг 26 октябрида Москва шаҳрида имзоланди. Ҳар иккала матн айнан бўлиб, бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати номидан Ўзбекистон Республикаси вице-президенти Ш. МИРСАИДОВ.

Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси ҳукумати номидан Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари О. ЛОБОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ВА УКРАИНА: КУЧ-ҒАЙРАТЛАРНИ БИРЛАШТИРИБ

Ўзбекистон ва Украина муносабатлари тарихига янги саҳифа битилди. Тараққиётнинг марказ қаттиқ назоратидан ҳоли бўлган икки томонлама йўли белгиланди.

Украина Олий Кенгашининг Раиси Л. М. Кравчук бошчилигидаги республика ҳукумат делегацияси 27 октябрь куни Тошкентга келди.

Украина ва Ўзбекистон Республикаси давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида Л. М. Кравчук ҳамда Украинанинг бошқа раҳбарларини Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов, республика Олий Кенгашининг Раиси Ш. М. Йўлдошев, Ўзбекистон Республикасининг вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Ў. Қ. Исмоилов, Тошкент шаҳар Советининг раиси А. И. Фозилбеков, республика ташқи ишлар вазири Ш. Н. Маҳмудова, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

СУРАТДА: шартномани имзолаш пайтида.

Р. НУРИТДИНОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Самолёт пиллапояси олдида иккала раҳбар журналистларнинг саволларига қисқача жавоб қайтардилар. Улар ҳозирги шароитда республикалар ўртасида янги иқтисодий ва сиёсий алоқалар зарурлигини таъкидладилар.

28 октябрь куни музокаралар бўлиб ўтди ва Ўзбекистон Республикаси билан Украина давлатлараро муносабатларининг асослари тўғрисидаги шартнома имзоланди. И. А. Каримов ҳужжатни имзолаш олдидан гапириб, бу ҳужжатни икки республика ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришдаги тарихий қадам, деб баҳолади.

Л. М. Кравчук ўз навбатида шартнома икки давлат ҳамкорлигининг энг муҳим жиҳатларини ўзида мужассамлаштирганини таъкидлади.

Сиёсий ҳужжатни Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов билан Украина Олий Кенгашининг Раиси Л. М. Кравчук имзоладилар.

Икки республика Ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ўзаро маслаҳатлашув тўғрисида протокол ҳам имзоланди. Унга Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Ш. Н. Маҳмудова билан Украина ташқи ишлар вазири А. М. Зленко имзо чекдилар.

Сўнгра оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди.

Журналистларни ҳам икки республиканинг ўзаро муносабатларига, ҳамда уларнинг ҳар бири ҳал этиши лозим бўлган муаммоларга тааллуқли жуда кўп саволлар қизиқтирди.

Ўтган йили Ўзбекистон билан Украина ўртасида ҳукуматлараро битим имзоланган эди. Бу битим ҳозирги шартномадан қандай фарқ қилади? И. А. Каримов шу саволга жавоб қайтариб, иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги битим беш йил муддатга тузилганлигини айтди. Бироқ тез ўзгариб бораётган вазиятда тағин ҳам аниқроқ ҳаракат қилиш зарур. Ҳозирги сиёсий шартнома ўтган йилги битим негизида тузилган бўлиб, барча қимматли жиҳатларни ўз ичига олган. Шартнома жуда кўп масалаларни ҳал этишни кўзда тутади. Бундан олдинроқ Киевда 1992 йил учун иқтисодий битим имзоланган эди.

Л. М. Кравчукнинг фикрича, имзоланган ҳужжат Иттифоқ шартномасининг ўрнини босмайди ва уни тўлдирмайди. Шартнома бутунлай мустақилдир. Илгари ҳамма нарсани марказ ҳал қилар эди. Республикалар мустақил бўлганларидан сўнг ўз олдиларида пайдо бўлган муаммоларни ўзлари ҳал қилишлари керак.

Ўтиш даврининг мураккаб шароитида, деб таъкидланди журналистлар билан учрашувда, миллий хонадонларга тарқалиб кетмаслик муҳимдир. Ҳамкорлик қилиш, ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш зарур. Республикаларга марказ раҳбарлик қилмаслиги, уларнинг муаммоларини марказ эмас, шу республикаларнинг ҳукуматлари ҳал этиши лозим, чунки улар ўз халқлари олдида жавоб берадилар. Шу билан бир вақтда республикалар ўртасидаги алоқаларни бошқариб турадиган мувофиқлаштирувчи идоралар керак.

Журналистлар қрим татарларининг кўчиши масаласини ҳам тилга олдилар. Шу муносабат билан И. А. Каримов ўз вақтида уларнинг Ўзбекистонда кўнгилдагидек яшашлари учун барча шароит яратилганлигини таъкидлади. Ҳозир ҳам республика қайтиб келишни хоҳлаган ҳар бир кишига ёрдам беришга тайёр.

Украина раҳбарининг фикрича, ҳозирги вақтда Қримда бу ерга кўчиб келаётганларнинг ҳаммасини бинокорлик материаллари, янги жойда яхши жойлашиб олишлари учун бошқа зарур материаллар билан тўла таъминлаш имконияти йўқ. Шу сабабли Қримда муайян қийинчиликлар вужудга келмоқда.

Жаннатни ваъда қилувчи ҳужжатлар жуда кўп қабул қилинганини яхши биламиз. Лекин жаннатсимон ҳаётни кўрмадик. Икки республика имзолаган битимларнинг асосий хусусияти эса ҳозирги воқелик ҳисобга олинганлигидир. Мўлчилик бирданига бошланмайди. Олдин иқтисодиёт таназзулини тўхтатиб қолиш, ишлаб чиқаришни юксалтириш лозим. Бу эса раҳбарларга ҳам, меҳнат жамоаларига ҳам боғлиқ.

Сиёсий шартноманинг имзоланиши ўзаро муносабатларни ривожлантириш учун замин яратди. Шу сиёсий шартнома негизида сиёсат, иқтисодиёт, маданият соҳаларида бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилади. Ўзбекистоннинг бойликлари ва имкониятлари Украинага ёрдам беради ва аксинча, Украина бойликлари ва имкониятлари Ўзбекистонга қўл келади. Иккала раҳбар ҳам қабул қилинган мажбуриятларни оғишмай бажариш қоидасига амал қиладилар. Озиқ-овқатга келганда, Ўзбекистон келгуси йилдаёқ Украинадан қанд-шакар, бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари олади, Украина эса Ўзбекистондаги бойликлардан баҳраманд бўлади.

И. А. Каримов таъкидлаганидек, қийинчиликларга қарамай, республика кўпгина соҳаларда ишлаб чиқаришни юксалтирмоқда. Бу эса қиш арафасида муайян ишонч бағишламоқда. Бироқ мамлакатдаги иқтисодий аҳвол оғир, янги ларзалар бўлиши мумкин. Шу сабабли ҳукумат аҳолини энг зарур маҳсулотлар билан таъминлаш учун ҳамма чораларни кўрмоқда.

Учрашувда «соф» сиёсат масалалари ҳам четда қолмади. Л. М. Кравчук мухолифларга муносабат тўғрисидаги саволга жавоб қайтариб бундай деди: кимга қарши мухолифлик? Илгари КПССга қарши мухолифлик бор эди. Асосий мақсадга — халқ фаровонлигини оширишга амал қиладиган турли партиялар ва ҳаракатлар билан амалий ҳамкорлик қилиш муҳимдир. Айрим оммавий ахборот воситалари Украинада, худди шунингдек Ўзбекистонда ҳам вазиятни беқарор қилишга уринмоқда. Нотинч даврда холислик ва ҳақиқат ҳамма учун ҳар қачонгидан ҳам зарур.

Украина делегацияси аъзолари Ўзбекистон миллий боғига бордилар. Ўрта Осиё мутафаккири ва шоири Алишер Навоий ҳайкали пойига гуллар қўйилди. Меҳмонлар шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар.

Шу куни Л. М. Кравчук ва унга ҳамроҳлик қилган Украина ҳукумати аъзолари Киевга жўнаб кетдилар.

В. ДРАЧЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

ҲОСИЛНИНГ КЎПИ МАШИНАЛАРДА ТЕРИЛДИ

Қўриқ Сирдарё вилоятининг марду-майдонлари 37 кунда кўзланган маррага етдилар. Чўл қийинчиликлари, обн-ҳаво инжиқлиги ҳар йилгидек мардона енгиб ўтилди. Шу кунгача давлатга жами 351 минг тоннадан ортиқ оқ олтин топширилди. Мавсум муваффақиятини зангори кемалар ҳал этди. Сўзида устивор суворийлар ўзларига кўрсатилаётган ғамхўрликка жавобан фидокорона меҳнат қилдилар. 308 минг тоннадан кўп ҳосил пўлат этаклардан тўкилди. Демак, ялпи хом ашёнинг 88 фоизи техника ёрдамида саранжомланди. Таъкидлаш керак, деярли барча районлар машинада пахта териш режасини бажардилар. Оқ олтин ва Меҳнатобод районларининг дала гвардиячилари мавсумнинг дастлабки кунларидан байроқдорликни ўз қўлларига олишди.

Сўнгги йилларда пахтачиликка комплекс механизацияни жорий этиш, йиғим-терим мавсумини соз ўтказиш юзасидан Оқ олтин районида ибратли тадбирлар амалга оширилаяпти. Бунинг шарофати туфайли оқ олтинликлар Сирдарёда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекдилар. Меҳнатобод, Ворошилов, Гулистон, Ильич, Ховос районлари деҳқонлари ҳам эл-юрт олқишига сазовор бўлишди. Мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланган, ташаббускорлик кўрсатган Оқ олтин районидан «Фарғона», Усмон Носир номли, Боёвут районидан «1-май», Ильич районидан «Правда» давлат хўжаликларида йиллик режа 115—125 фоизга адо этилди.

Сирдарё районидаги Ильич номли совхоз бригада бошлиғи Абдурашид Алиқулов номи кўпчиликка танилди. Мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштирган моҳир заршунос ҳосилдорликни гектарига 38 центнерга етказди. Вилоятда ишни дўндирган бундай ажойиб чўлқуварлар жуда кўп. Мутахассислар тўғри таъкидлашяпти, мавсум тақдирини агрегатлар ҳал этди. Ҳозирги кунда Боёвут районидаги «1-май» давлат хўжалиги механизатори Абдулла Қорабоев, Ильич районидаги «Правда» совхози суворийси Қобил Товизбоев ўртоқларнинг номи кўпчилик ўртасида алоҳида ҳурмат билан тилга олинмоқда. Сабаби улар машинада 220—240 тоннадан дур йиғиштириб беришди. Ана шундай фидокорларнинг самарали меҳнати туфайли ҳозирча саккиз район, 21 колхоз, 36 совхоз, 1700 бригада маррага етди.

ХИРМОНГА БАРАКА! 1991

Қорақалпоғистонда ва республика вилоятларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 28 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Вилоятлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
БУХОРО	0,48	111,17	0,23	85,43
ҚАШҚАДАРЁ	0,60	106,44	0,43	114,47
ФАРҒОНА	0,35	105,21	0,20	96,05
НАМАНГАН	0,71	102,49	0,48	107,46
СУРХОНДАРЁ	0,92	102,31	0,42	106,15
ЖИЗЗАХ	0,51	101,69	0,54	123,85
СИРДАРЁ	0,52	100,71	0,43	111,12
Андижон	1,07	98,74	0,95	106,05
Тошкент	0,84	95,93	0,64	103,87
Самарқанд	1,23	95,24	0,89	101,10
Хоразм	1,23	77,23	0,98	46,43
Қорақалпоғистон республикаси	1,14	75,52	0,87	72,09
Республика бўйича	0,78	98,73	0,57	100,71
ШУ ЖУМЛАДАН ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА				
БУХОРО	2,96	106,36	—	—
СУРХОНДАРЁ	1,00	103,60	—	—
ҚАШҚАДАРЁ	1,19	101,15	—	—
Наманган	1,24	87,03	—	—
Андижон	0,67	36,29	—	—
Республика бўйича	1,12	102,26	—	—

СУРХОНДАРЁ

ВАЪДАСИГА ВАФО ҚИЛГАН

ПАХТАКОРГА ҒАМХЎРЛИК АМАЛДА БЎЛГАЧ

Жумҳуриятимиз мустақилликка эришган куннинг эртаси қизил карвон ташкил этиб, Ангор пахта тозалаш заводи дарвозаси олдида тўпландик. Шунда пахтакорларимиз вакиллари истиқлол йилида ҳар қачонгидан юксак хирмон уйишга, йиллик режани қисқа муддатда бажаришга аҳд қилишди. Бу шунчаки тантанали сўзлар эмас эди. Пахта майдонимиз бултургидан 350 гектарга қисқарди. Бир қисми қишлоқ аҳолисига томорқа учун берилди, бир қисмига ғалла экилди, янги боғлар ташкил этилаётир. Шунга қарамасдан пахтакорларимиз бултургидан кам бўлмаган оқ олтин хирмони бунёд этишга қатъий бел боғлашди. Ҳозиргача 30,5 минг тоннадан зиёд оқ олтин хирмондан жой олди. Ҳосилдорлик 34,5 центнерни ташкил этди. Яна бир ярим минг тонна хом ашё териб олсак, ҳосилдорликни 35 центнерга етказамиз. Районимизда яқин-яқингача ялпи ҳосилнинг 85—90 фоизи қўлда терилларди. Деҳқонларимиз исроф қилади, деб машиналарга осонликча йўл беришмасди. Кейин уларнинг техникага муносабати ўзгарди. Амалдаги йилда 130 та агрегат ёрдамида 13,4 минг тонна пахта терилди. Бу ялпи ҳосилнинг 42 фоизини ташкил этади. Далаларимизда 7,5 минг теримчи иштирок этиб, улар 18,6 минг тонна дур йиғиштиришди. Бир теримчи ойига 2 минг сўмдан, баъзилар уч минг сўмдан кўпроқ даромад қилдилар. Ҳар ўн кунда берилган мукофотларни ҳисобга олмаяпмиз. Мавсумда 120—150 тоннадан пахта терган механизаторларимиз қўли росмана пул кўрди.

Районимиз хўжаликларида асосан ингичка толали пахта етиштирилади. Бу соҳада ўнлаб уста деҳқонларимиз бор. Улар биз учун катта куч, қувват. Матқул Азизов номли жамоа хўжалигида уста пахтакор Тўра Қулсоатовнинг тажриба мактаби ўнлаб одамларга ибрат. Жорий йилда бригаданинг 60 нафар аъзоси 94 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил кўтарди. Режадаги 293 тонна ўрнига 420 тонна пахта топшириб, бир миллион 200 минг сўм даромад қилишди. Яқин йилларда кичик бир хўжалик ана шунча даромад оларди. Ёки «Таллимарон» давлат хўжалигидан Исо Баҳромов бошлиқ бригада кўрсаткичларини таҳлил қилайлик. Бригада аъзолари 109 гектарда асосан ингичка толали пахта етиштиришди. Ҳар гектар майдондан 30 центнердан пахта йиғиштириб олишлари керак эди. Амалда 400 тонна топширдилар.

Бир бригада 986 минг сўм ўрнига 1 миллион 248 минг сўм даромад қилаяпти. Бу ерда 52 киши меҳнат қилади. Ҳар бир ишчи ҳисобига 11 минг 882 сўмлик маҳсулот етиштирилибди. Ана шунча ҳосил учун 504 минг 142 сўм ҳаражат қилинган. Иш ҳақи 426 минг 251 сўм. Лекин ўн ойда улар 274,8 минг сўм асосий иш ҳақи олишибди. Қўшимчаси 72 минг 840 сўм. Мукофот пули — 76 минг 558 сўм. Хуллас, йил охирида бригада аъзоларининг ўртача ойлик маоши пландаги 440 сўм ўрнига 683 сўмни ташкил этади. Улар бир центнер пахтанинг таннархини режалаштирилганидан 50 сўмга арзонлаштиришди. Битта бригада томорқадан 747 минг сўм фойда кўраяпти. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Мустақил жумҳуриятимиз Президентининг ҳаётбахш фармонларини дала меҳнаткашлари миннатдорчилик билан кутиб олдилар. Бу суръатга қанот бағишлади. Ана шу ҳужжатларнинг яна бир муҳим томони — деҳқон етиштирган оқ олтиннинг беш фоизини бўлсада ўзи мустақил сотиш ҳуқуқига эга бўлганидир. Энди деҳқон, хўжалик раҳбари мустақиллик таъмини татиб кўришади. Биз жорий йилда пахта хирмонимизни 32 минг тоннага етказсак, тармоқдан юз миллион сўм ёки бултургидан 57 миллион сўм, кўп даромад оламиз. Режадаги толанинг беш фоизи ва режадан ташқарисини қўшиб ҳисоблаганда, хўжаликлар қарийб икки минг тонна толани ўзлари сотишлари мумкин экан. Лекин қай тарзда, деган саволга аниқ жавоб бўлмаётир. Биз ҳозиргача нафақат толани, ҳатто ўзимизда ҳеч нарсага ишлатилмасдан, исроф бўладиган чиқитни ҳам сотиш ҳуқуқига эга эмасдик. Пахтакор орзу қилган дамлар келаяпти. Аммо ҳали тўсиқлар талайгина.

Хўжаликлар учун тармоқдан келадиган даромад етарли. Лекин қишлоқларимизда тўпланиб қолган ижтимоий соҳа муаммоларини ҳал этишда бизнинг сўмларимиз билан иш битмаётир. Бу ўринда хориждан келаётган вакилларнинг ёрдамига муҳтож эканлигимизни инкор эта олмаймиз.

Яқинда районимизга Испаниядан мутахассислар келишди. Улар тупроққа сув аралаштирмасдан, сифатли ғишт ишлаб чиқарадиган завод қуриб бермоқчи бўлишди. Бизга ҳозир бундай заводдан битта эмас, бешта-олтита керак. Ҳар бир хўжаликда ана шундай завод қурилса, халқимиз лой тепишдан, оёқ оғриқ, бел оғриқ хасталикларига чалинишдан халос бўларди. Ҳозиргидек ҳар ўн йилда пахса уйни нуратиб, ўрнига яна пахса уй қуравермасдан, авлодларга пишиқ, нафис уйлар қуриш имконияти туғиларди. Бундай заводни бунёд этиш учун биздан бор йўғи 250 тонна тола талаб қилишди.

Жумҳурият Президенти фармонлари ижросига алоҳида эътибор берилаётганлиги барча тармоқларда маҳсулот етиштириш ва давлатга сотиш топшириқларининг муваффақиятли бажарилишида етакчи омил бўлаяпти. Районимиздаги 33 та қишлоқдан 23 таси водопровод суви билан таъминланган. Қолганларига тоза ичимлик сув махсус машиналарда ташиб етказилаётир. Газлаштириш соҳасидаги ишларимиз чакки эмас. Деярли барча хонадонлар зангори оловдан баҳраманд бўлишаяпти. 1993 йилдан барча мактабларимизда ўқиш бир сменага кўчирилади. Халқимизнинг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондириш бўйича қатъий интизом ўрнатаяпмиз. Деҳқонга ажратилган барча ноёб моллар, енгил машиналар эгасини топаяпти. Қарс икки қўлдан деганларидек, район раҳбарияти меҳнаткашлар тўғрисида астойдил қайғураяпти.

Асосий тармоқда илдам қадамлар қўйилаётганлигининг омиллари кўп. Айримлари хусусида тўхталаман. Агротехник тадбирларни ўз вақтида, сифатли ўтказиш муҳим иш. Аммо ана шу юмушларни амалга оширишда ҳар жойнинг, хўжаликнинг ўзига хос хусусиятлари алоҳида инобатга олиниши керак. Масалан, Калинин номли жамоа хўжалиги деҳқонлари ўн йилдан буён барча тармоқни бирдек ривожлантиришга эришишаяпти. Боиси — бу ерда заршуносга кенг эркинликлар берилган. Улар ҳар томонлама қўллаб-қувватланаяпти. Ижро интизоми мустаҳкамланган, талабчанлик муҳити қарор топган. Уста деҳқонлар ўз тажрибаларига суянишади. Шу ўринда бир мисол. Шудгор қилинадиган ер ғўзапоядан тозаланмаса, пайкал бошига келтирилган ҳайдов трактори ишга солинмайди. Наҳотки, битта-яримта қолиб кетган ғўзапоя ишга ҳалал берса? Ҳа, ҳалал беради, дейишади мазкур колхоз заршунослари. Эгат очилганда, қатор ораларига ишлов берилганда, суғоришда таъсири сезилади. Бултур хўжаликда ерни шудгорлаш 20 ноябрда-ёқ тамомланганди. Тўққиз юз гектар ерга чигит экиш учун олти иш куни кифоя қилди. Районда ғўза яганаси 15 майда тамомланган бўлса, калининликлар 25 апрелдаёқ бу тадбирни якунлашди. Бу ҳар қарич заминни эъзозлаш шарофатидир. Йиллик режа ўтган йилга нисбатан 10 кун олдин бажарилди. Узоқ йил Калинин номли колхозга раислик қилган Тўра Массиев айни пайтда Карл Маркс номли жамоа хўжалигига бошчилик қилмоқда. Барча соҳа бирдек ривожланаяпти. Ишбилармонлар тажрибаси кенг оммалашаяпти.

Ўзимча фикр қиламан: агар меҳнаткашлар ҳақида амалда ғамхўрлик қилинса, моддий манфаатдорлик таъминланса улар ўзларини аямай фаолият юритадилар. Янги-янги ташаббуслар кенг қулоч ёзади.

А. ЛАПАСОВ,
халқ депутатлари Ангор район Кенгаши раиси.

Сурхон воҳасида уста деҳқонлар кўп. Улар юқори ҳосил етиштириш бўйича юртимизда муносиб ўринда туришади. Жарқўрғон районидаги «Социализм» жамоа хўжалиги бригадири Жумбулой Шоймардонова ҳам тажрибали пахтакорлардан. Жорий йилда у бошлиқ жамоа гектарлар ҳосилдорлигини 40 центнерга етказиш учун курашмоқда.

СУРАТДА: пешқадам бригада етакчиси Жумбулой Шоймардонова.

Ё. ХЎЖАМБЕРДИЕВ олган сурат.

ЕЛКАГА ОФТОБ ТЕГДИ

Вилоятнинг улкан хирмонига қўриқ Гагарин районидаги Советобод, Навбаҳор, Абдулла Набиев номли давлат хўжаликлари салмоқли улуш қўшдилар. Таъкидлаш жоиз, кейинги пайтда хўжалик юритишнинг ҳар бир хўжалик шароитига мос усуллари қўлланилаётганлиги кутилган натижани бермоқда. Масалан, Советобод давлат хўжалигида икки йилдан буён барча тармоқларда ижара пудрати жорий этилаяпти. Абдулла Набиев номли совхозда эса оила пудрати қўл келмоқда.

Ишчи кучи ниҳоятда тақчил. Қўриқ шароитида режани октябрь ойининг биринчи ярмида уддалашни чўлқуварлар 4—5 йил олдин тасаввур қилиша олмасди. Тўғри, ўша кезларда ҳам ҳосилнинг ярмидан кўпроғи машиналарда териларди. Лекин ҳашарчилар кўмакка келишмагунча суръат кўтарилмасди. Аммо ёрдамчилар жуда қимматга тушарди. Советобод давлат хўжалиги бултурдан буён етиштирилган ҳосилни ўз кучлари билан йиғиштириб олишмоқда. Деҳқон моддий манфаатдорлигининг ошаётганлиги ижара пудрат шарофати. Ўтган йили режа 11 октябрда уддаланган эди. Бу йил марра 15 октябрда забт этилди. 2822 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан, жами 9.065 тонна оқ олтин йиғиштириб олинди. Ялпи ҳосилнинг 80 фоиздан кўпроғи агрегатларда саранжомланди.

Жумҳурият Вазирлар Маҳкамасининг механизатор ва теримчиларга иш ҳақи тўлашни ошириш ҳамда толанинг харид баҳосини кўпайтириш тўғрисидаги қарорлари иш унумини янада кўтарилишига туртки бўлди. Ахир 5—6 йил муқаддам теримчига бир килограмм хом ашё учун 4 тийиндан, қор-ёмғирли кунлар бошланиб, дўппи тор келгач, 5 тийиндан ҳақ тўланарди. Механизаторлар ҳам бир тонна учун 10 сўмдан кўп олишмаган...

Бугун меҳнатга яраша ҳақ олинмоқда, деб айтиш мумкин. Хўжаликда айни пайтда пахтачилик билан шуғулланаётган 88 ижарачи бор. Уларга ҳеч қандай кўрсатма берилмайди. Раҳбар ва мутахассислар сув, минерал ўғит, техника таъминоти, инсон омили билан шуғулланадилар. Бултурнинг ўзида хўжаликда пахта ҳосилдорлиги 34,8 центнерни ташкил этди. Жорий йилда яна ҳам юқорироқ натижаларни кўзлаб меҳнат қилишаяпти. Масалан, Ҳолмат Исмоилов бошлиқ 10 нафар ижарачи гектаридан 36 центнер ўрнига 41 центнердан ҳосил етиштирдилар. Режага қўшимча 20 тонна хом ашё топширилди. Ижарачилар 507 минг сўмдан зиёд даромад қилишди.

Шунингдек, Абдужаббор Абдуназаров бошлиқ ижарачилар 22 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 41, Жаббор Умаров бошлиқ ижарачилар эса 38 центнердан хирмон кўтаришди. Абдужаббор Абдуназаров жамоасида 7 киши бор. Улар 300 минг сўмдан зиёд даромад қилишди.

Бундай натижа ўз-ўзидан қўлга киритилаётгани йўқ. Қўриқ шароитида кўпинча ғўза сифатли ягана қилинмайди, чилпиш ишлари ҳам пала-партиш бўларди. Оқибатда ҳосил текис ривожланиб, бир пайтда етилмасди. Шунинг учун уни йиғиштириб олиш декабрь ойигача чўзиларди. Ғўза кун санайди, деган нақл унутилиб, чигит май ойида ҳам экилаверарди. Ижарачилар бундай ишларга чек қўйишди. Ер экишга тахт қилиндими, вақтни бекор ўтказишмайди. Шунинг эвазига барча агротехник тадбирлар анча олдинга сурилди. Мутахассислар ҳам қараб туришгани йўқ. Улар деҳқончиликнинг илғор усулларини қўллашни тавсия этишмоқда. Масалан, амалдаги йилда эгат очишда маркердан воз кечилди. Акс ҳолда эгатлар бир хил кенгликда чиқмаяпти. Натижада ғўза қатор ораларига сифатли ишлов берилди, ҳосил исроф қилмасдан терилди. Иккинчидан, ғўзани эгатнинг ҳар иккала томонидан озиқлантиришни қўллаш, ўсимликни тез ривожлантириш имконини берди.

Ижарачи Норхол Турсунова оила аъзолари билан 8 гектар майдондан 30 тонна ёки ҳар гектар ердан қарийб 4 тоннадан хом ашё йиғиштириб олди. Ҳосилнинг ҳаммаси машиналарда терилди. 8 гектар ердан 102 минг сўм даромад қилди. Режа икки иш кунида уддаланди. Барака дастурхонда дейди халқимиз. Терим бошлангандан буён хўжаликда ҳар куни иссиқ овқат канда қилинмади. Шунинг учун далада меҳнат қилаётганларнинг кайфияти яхши. Иш унуми юқори. Пахтакорлар қабул пунктига қарийб 7 минг тонна оқ олтин топшириб, режани уддаладилар. Шунинг 5,5 минг тоннаси агрегатларда саранжомланди.

К. ҲОСИЛОВ.

ДАШТ ИНЪОМИ

Хўжалик юритишнинг янги усуллари хўжаликларга эркинлик бермоқда. Бунинг ижобий томонлари кўп. Лекин қийинчиликлар ҳам бор. Уч йилдан буён пахта қабул қилиш пункти ихтиёримизда. Ҳосилнинг ҳақиқий эгаси деҳқон эканлиги сезилмоқда.

Машина теримида пала-партишлик барҳам топди. Илгари ғўза барги тўлиқ тўкилишини кутмасдан, агрегатлар ишга туширилаверарди. Ҳозир-чи, бунга механизатор ҳам, деҳқон ҳам кўнмайди.

Бултур давлатга топширилган пахтадан ўртача 30 фоизгача тола олинди. Хўжаликка бундан қўшимча 2 миллион сўмдан зиёд маблағ келди. Айни пайтда турли шаҳарларга тола жўнатилаётир. Банкдаги ҳисобимизга пул тушиши кўпаймоқда. Қабул пунктида жорий йил ҳосилини қабул қилиб олиш учун пухта тайёргарлик қилинди. 38 та майдонча, техника таъмирланди. Ёнғинга қарши чоралар кўрилди.

Етиштирилган хом ашёни эрталаб соат саккиздан кеч соат тўққизгача қабул қилмоқдамиз. Деҳқон ҳам, пахтани ташиётганлар ҳам толиқмасликлари керак. Ўтган йили худди шу тарзда ишлаб, кунлик суръатни оширгандик. Далаларда дастлабки кунлардаёқ 50 дан ортиқ зангори кема ишлатилди. Кейин уларнинг сони 70 дан ошди. Ҳар куни техника ёрдамида 300 тоннадан ошириб оқ олтин саранжомланди.

Меҳнаткашларимиз республика мустақиллиги тўғрисидаги хушхабарни қувонч билан кутиб олдилар. Эртанги кунга умид билан қарамоқдамиз. Албатта, яхши турмушга ўз-ўзидан эришилмайди. Уни ҳар биримиз фидокорона меҳнатимиз билан яратамиз. Режа 7.300 тонна оқ олтин тайёрлаш эди. Айни пайтда бу кўрсаткич 8 минг тоннага яқинлашди.

Мавсумни белгиланган режа асосида ўтказмоқдамиз. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра ҳақ тўлаш тўғрисида олдиндан пухта келишиб олгандик. Бундан ташқари ҳайдовчилар 7 тоннадан зиёд терган ҳар тонна пахтаси учун 10 сўмдан қўшимча олди. Теримчилар эса 50 килограммдан зиёд терган пахтаси учун қўшимча иш ҳақи билан таъминландилар. Суворийлар мусобақасига ҳар беш кунда якун ясалиб, биринчи ўринни олганга 60 сўм, кейинги ўриндагиларга 20—50 сўмгача мукофот белгиланган. Хом ашёни ташувчилар, юкловчилар ҳам худди шу тарзда рағбатлантирилмоқда.

Аммо терим агрегатларига эҳтиёт қисмлар ҳамда ёнилғи етишмаяпти. Ҳамма тақчилликни бозор иқтисодиёти деб ҳаспўслаш нотўғри. Ахир биз йил бошида тузилган шартнома асосида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришдан бўйин товлаётганимиз йўқ-ку. Нега бошқа республикалар масалага масъулият билан ёндошмаяптилар.

Далаларимизда иш қизғин. Айниқса, механизаторлардан ака-ука Рамазон ва Ўрол Алламуродовлар кўпчиликка ўрнак бўлишмоқда. Бўлимлар ўртасида Қаршн Аллаёров бошлиқ жамоа пешқадам. Раҳматилла Рўзиев, Улдона Алимова, Халил Ҳаинов, Ҳолмўмин Боймуродов, Аҳмад Янгибоев, Абдуғани Тўхтаев етакчилигидаги бўлимлар пешқадамлар сафида боришмоқда.

Б. НОРМУРОДОВ,
Шеробод районидаги Усмон Юсупов номли давлат хўжалиги директори.

ҲАР СОҲАНИНГ ТАШВИШИ ВА ГАШТИ БОР

Термиз районининг иқлим шароити вилоятнинг бўлак ҳудудларидагидан хийла қулай бўлишига қарамасдан, йиллик режа мавсум якунланиш арафасида бажарилар, ҳосилнинг бир қисми далаларда қолиб кетарди. Бу йил эса район пахтакорлари йиллик режани вилоятда иккинчи бўлиб уддалашди. Ҳозиргача 6,5 минг гектар майдондан ўн саккиз минг тоннадан зиёд оқ олтин йиғиштириб олинди. Унинг асосий қисми саноат учун қимматбаҳо ҳисобланган ингичка толали пахтадир. Шуниси диққатга сазоворки, бултурдан буён хўжаликларда машина теримига муносабат тубдан ўзгарди. «Гулбаҳор» давлат хўжалигида ялпи ҳосилнинг тўқсон беш фоизи зангори кемалар ёрдамида териб олинди. Райондаги 75 та терим машинасининг ўртача иш унуми юз тоннадан юқори бўлди. «Дўстлик», «Намуна», «Октябрь 40 йиллиги» жамоа хўжаликларида катта ютуқлар қўлга киритилди.

«Намуна» жамоа хўжалиги сабзавотчиликка ихтисослашган бўлса-да, пахтачиликда ҳам ютуқлари салмоқлидир. Жорий йилда хўжалик деҳқонлари 1.107 гектар майдондан 3.100 тонна пахта етиштиришни режалаштиришган эди. Самарали меҳнат ерда қолмади. 707 гектар майдонда ипак, 400 гектарда ўрта толали пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. Йиллик режа бултургидан бир ҳафта барвақт уддаланди. Қабул пунктига қарийб тўрт минг тонна ёки белгиланганидан 900 тонна кўп оқ олтин топширилди. Ҳосилнинг асосий қисми биринчи навга қабул қилинди.

— Қаловини топсанг, қор ҳам ёнади, — дейди жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Амирқул Ҳимматов. — Ютуқларимиз омилларидан бири халқимизнинг фидокорона меҳнати, иккинчиси — илғор тажрибаларга оқилона муносабат. Яширишнинг ҳожати йўқ, асосий майдонда ўттиз-қирқ йилдан буён пахта етиштирилиб, ер ҳолдан тойган, тупроқ унумдорлиги паст, солинаётган маҳаллий ва минерал ўғит кутилган самарани бермай қўйди. Биз деҳқонларимиз билан маслаҳатлашган ҳолда чигитни кенг қаторлаб, эгатнинг пуштасига экишга ўтдик. Эшқуват Ҳасанов, Ойдой Боқиева, Ғанишер Йўлдошев бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик гектарига 8—10 центнердан оширилди. Турғун Турдиматов бошлиқ бригада пахтакорлари 64 гектар майдондан ҳозиргача режадаги 192 тонна ўрнига 275 тонна пахта топширдилар. Ҳар йили режани мавсумнинг охирида баъзўр уддалайдиган бригадаларда ҳам бу йилги топшириқ қисқа муддатда бажарилди. Пахтазорларимизда ҳозир ҳам 1.328 киши меҳнат қилмоқда. Бир килограмм пахта учун 50 тийиндан ҳақ тўланаяпти. Ўтган йили далаларимизда беш юз тоннадан кўп пахта қолиб кетганди. Бу йил эса муносабат тамоман ўзгача. Бозор Маллаев зангори кемасида 120 тонна пахта териб берди. Гагарин Чориев, Нуриддин Раҳимов, Рўзи Норқулов, Холмўмин Саодатов, Йўлдош Омонов ҳам хирмонга 80—100 тоннадан пахта тўкдилар.

Биз бу йил биринчи марта давлатга хом ашё эмас, қайта ишланган тола сотамиз. Қабул пунктидаги пахтамизни Термиз пахта тозалаш заводида қайта ишлаб, 1.400 тонна тола олишни мўлжаллаяпмиз. Толамизнинг ҳар тоннасини 14 минг сўмдан сотган тақдирда хўжалик тармоқдан 19 миллион сўм даромад қилиши мумкин. Режадаги толанинг беш фоизи ҳамда ортиқча толанинг ҳаммасини қўшиб ҳисоблаганда 350 тонна толани ўзимиз сотамиз.

Бундан ташқари, 1,2 минг тонна ўрнига икки минг тонна уруғлик пахта тайёрладик. Хуллас, жорий йилда пахтакорларимиз меҳнатларига яраша моддий жиҳатдан манфаатдор бўлишларига ишончимиз комил.

Дарҳақиқат, шундай. Хўжалик давлатга 1.400 тонна тола топширади, ундан мўмай даромад кўради. Сабзавоткорлар ҳам қараб туриштани йўқ. Улар халқимиз дастурхонига мўл-кўл сабзавот маҳсулотлари етказиб беришмоқда. Бултурдан бу соҳада ҳам жиддий ўзгариш ясалди. Илгари бир бригаданинг ўзида ҳам пахта, ҳам сабзавот етиштириларди. Сабзавотга мўлжалланган ердан «ўғирлаб» чигит экилар, оқибатда бу соҳадаги режалар аро йўлда қолиб кетарди. Амалдаги йилда 200 гектар сабзавот етиштиришга ажратилган ер саккизта бригадага тақсимлаб берилди. Уларнинг бирортаси пахтачилик билан шуғулланмади. Қарабсизки, пахтадан мўл ҳосил етиштирган хўжаликда сабзавотдан ҳам яхшигина даромад қилинди. Ерлар ижарага берилди. Ҳозиргача сабзавоткорлар 4,5 минг тонна маҳсулот етиштириб, унинг тўрт минг тоннасини халқимиз дастурхонига армуғон этдилар. Ҳосилдорлик гектарига 250 центнерга етди. Ўтган йили тармоқдан бир миллион 584 минг сўм даромад қилинган бўлса, ҳозирнинг ўзида бу кўрсаткич қарийб икки миллион сўмни ташкил этмоқда. Тўғри, бу ўринда сабзавот маҳсулотлари харид баҳосининг ошганлиги ҳам салмоқли таъсир қилаётир. Ҳар йилгидек деҳқон етиштирган неъматнинг исроф бўлишига мутлақо йўл қўйилмаяпти. Хўжаликнинг шаҳардаги учта дўконида ёз давомида минг тонна маҳсулот сотилди. 800 тонна сабзавот консерва заводида қайта ишланиб, икки миллион шартли банка маҳсулот тайёрланди. 1.900 тонна маҳсулот эса шартнома асосида Россия шаҳарларига жўнатилди. Ўринбой Турсунов, Темир Ҳайдаров, Усмон Луқмонов бошлиқ бригадалар режани қарийб бир ярим ҳиссага адо этишди.

— Баъзан маҳсулотни четга жўнатмаслик керак, деган фикрларни эшитиб қоламиз, — деди Амирқул Ҳимматов. — Лекин далада шундай маҳсулот етиштириладики, уни бир-икки кунда истеъмолчиларга етказиб бермасангиз, ўзимизга ҳам, ўзгага ҳам кераксиз бўлади. Масалан, карамни олайлик. Баҳорда етиштирилганининг ҳаммасини шаҳарликларга сотишнинг иложи йўқ. Чунки томорқалардагиси улар учун кифоя. Шимолий районларга бир килограммини бир сўм 50 тийиндан сотсак, биринчидан, хўжалик ҳамёни тўлади, иккинчидан, биз маҳсулотимиз ўрнига у ердан халқимизга зарур бўлган қурилиш материалларини олиб келамиз. Жорий йилнинг ўзида сабзавот эвазига 1.200 кубметр ёғоч, 9 километр полиэтилен, 19 километр чўян қувур, 200 тонна бензин, 60 тонна дизель ёқилғиси, 20 тонна плёнка, 16 минг сўмлик болалар ўйинчоқлари келтирдик. Дўконларда аҳолига тақсимот бўйича сотилаётганидан ташқари омборда 150 тонна ун, юз тонна ошқовоқ, юз тонна тарвуз, 200 тонна маккажўхори дони, 50 тонна буғдой жамғарилган.

Меҳнаткашлар тўғрисида кўрсатилаётган ғамхўрлик ишлаб чиқаришнинг барча жабҳаларида қувончли натижа бераётир. Барча тармоқларда йиллик режа ортиғи билан бажарилаётганлиги фикримизнинг ёрқин исботидир.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Вилоятда режа бажарилган бўлишига қарамасдан суръат бўшашгани йўқ. Денов районидаги Бобур номли жамоа хўжалигида терим қизғин давом этмоқда. 1195 гектар майдонда деҳқончилик қилган пахтакорларнинг мақсади ҳосилдорликни 32 центнерга етказиш. Хўжаликда 13 та машина юксак унум билан ишлатилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор механизатор Абдуҳамид Шерқобилов. 2. Хўжаликнинг пешқадам бригада бошлиғи Шокир Ортиқов (чапдан), бош ҳосилот Бобоbooражаб Муқимов ва хўжалик бошқаруви раиси муовини Бозор Йўлдошев пахтазорда.

Ш. СУЛТОНОВ олган суратлар.

ҚАДОҚ ҚЎЛ ДЕҲҚОНГА ТАЪЗИМ

СИРДАРЁ

АБДУОЛИМОВНИНГ 280 ТОННАСИ

Хўжалигимизда пахта тайёрлаш йиллик режа бажарилган хурсандчилик кунида республикамиз Президенти Ислом Каримов ташриф буюрдилар. У киши давлатга 11 минг тонна қимматли хом ашё топширган чўлқуварларни самимий муборакбод этдилар. Ўзларининг эзгу ниятларини изҳор қилдилар. Очиғи бу йил шу даражада муваффақиятга эришамиз, деб ўйламагандик. Раҳбарга кўп нарса боғлиқ экан. Ҳал қилувчи бўғинлар ишбилармон кишилар ҳисобига мустаҳкамланганлиги дарров сезилди. Бир вақтлар совхозда майда гап кўпайганди. Оғзига кучи етмаган, шикоятбозлик билан шуғулланган кишилар билан очиқчасига гаплашдик. Ўзаро талабчанлик муҳити мустаҳкам қарор топди. Асосий эътибор пахтачиликка қаратилди.

Ғўза вегетацияси даврида одамларимиз тиним билишмади. Бўлим ва бригада бошлиқлари яхши ҳосил тўплаш учун қўлларидан келган барча ишни қилдилар. Амалда техникага суяндик. Моддий манфаатдорлик таъминланди. Деҳқоннинг усти бут, оиласи тинч, топиш-тутиши жойида бўлса фидокорона меҳнат қилади. Хўжалик раҳбарияти, касаба уюшмаси қўмитаси маиший шароитимизни яхшилади. Шийпонларда ҳар куни иссиқ овқат, чой тайёрланди. Маданий тадбирлар ҳам унутилгани йўқ. Буларнинг ҳаммаси мавсум муваффақиятини таъминлади. Пахтазорларда 110 та зангори кема бир маромда ишлатилди. Ўзим ҳам илғорлардан орқада қолмасликка ҳаракат қилдим, Зеро, Оқолтин районидаги Усмон Носир номли совхозда кўпчиликка таниш бўлган суворийлар оз эмас. Қадрдоним Баҳриддин Абдуолимов ҳақида яйраб гапираман. Фазилати, касбига бўлган муносабати мени лол қолдиради. У агрегатини ҳар йили ўзи ремонт қилади. Вақтдан, ички имкониятлардан унумли фойдаланишни қунт билан ўрганади. Касбига оид адабиётларни мутолаа қилади. Мавсум олдидан донгдор механизаторлар билан қилган мулоқоти ҳам асқотди. Баҳриддин қизғин дамларда пўлат этакдан 13 тоннагача етказиб пахта тўкди. Эзгу мақсад йўлида қилинган саъй-ҳаракат унга омад келтирди. Б. Абдуолимов уйган шахсий хирмон 280 тоннадан ошди. Нияти бу кўрсаткични 300 тоннага етказиш.

Бозор иқтисодиёти одамларни ўйлашга, мушоҳада юритишга мажбур этди. Энди сафсатабозлар, ваъзхонлар амалий иш билан шуғулланишмаса оч қолишади. 1991 йил биз учун чиндан ҳам юксалиш йили бўлди. Совхоз камида 28 миллион сўм даромад қилади, дейишаяпти. Бундай натижага биринчи марта эришилмоқда.

М. ЁРБЕКОВ,
механизатор.

ОЛТИН ПОЁНДОЗ

Куз. Боғлар олтин япроқларнинг сирли шивир-шивирига тўлган. Олис-олислардан эсаётган сабо заъфарон дарахт баргларини чирт-чирт узиб, ҳар томонга тўзғитади. Чўлқувар кўзини қувнатиб ғарқ пишган олмалар шарбатга тўлган. Ҳар куни ўзимга таниш, қадрдон йўлдан пахтачилик бригадалари томон йўл оларканман, қалбим фахр ҳис-туйғуларига тўлади. Одамлар кўзидаги меҳр, миннатдорчилик туйғулари ҳаяжонимни тоширади. Боиси — дастлаб директор сифатида иш бошлаганимда шароит оғир эди. Етти йилдан буён режа бажарилмаган. Ерлар ўта шўрланган. Коллектор ва дренажлар йўқлиги сабабли деҳқончилик қилиш азобга айланганди. Пул топишнинг тайини бўлмагани учун, одамлар бошқа хўжаликларга ўтиб ишлашни ихтиёр қилишарди.

Ўша кезлар қанчалик қийин бўлмасин, кўнглимдан нималар кечмасин ўзимни қўлга олишга, омилкорлик кўрсатишга ҳаракат қилдим. Тадбирларни амалга оширишда мутахассисларга, тажрибакорларга суяндим. Шу ўринда Ваҳобхўжа Поччаев фаолияти хусусида тўхталмоқчиман. Биласизми, қишлоқ кишилари камгап, камсуқум бўлишади. Манманлик уларга ёт. В. Поччаев ишнинг оғирини елкасига олди. Пахтакорларда ишонч, иштиёқ ҳосил қилиш учун синалган тадбирлардан унумли фойдаланди. Ойлар мобайнида даладан нари кетмади. Ҳар бир ниҳолни қалб қўри билан парваришлади. Натижада мўлжалдагидан ортиқ ҳосил яратилди. Ваҳобхўжа ака бошқарувчилик қилаётган бўлим хўжаликда биринчилардан бўлиб маррага етди. Йиллик режа 117 фоизга бажарилди. Бундай илиқ гапларни Қўзивой Қўшматов, Алижон Ҳайдаров каби пахта усталари шаънига ҳам айтиш мумкин.

Техникага зўр бериб янглишмадик. Мавжуд зангори кемалар тўла унум билан ишлатилди. Рустам Солиев, Исмоил Юнусов каби суворийлар 150—200 тоннадан пахта териб, муваффақиятга муносиб улуш қўшдилар. Айниқса, Исматжон Қодировдан гоят миннатдорман. Ишчи кучи етишмаган қийин дамларда у мураббийчилик ҳаракатини авж олдирди. Ёшларни техника сирларини қунт билан ўрганишга даъват этди. Ёдимда, йиғим-терим бошланган дастлабки кунлар эди. Қош қорая бошлаганда энг чекка ерда жойлашган бўлим шийпони томон борардим. Шунда: директор бува, бу ёққа, деган товуш эшитилди. Ўнг томондаги картага бурилдим. Исматжон ака икки тирсагини агрегат рулига тираганча холсизгина турарди.

— Узр, бироз оёқдан мадор кетди, — деди у, — ўзини бардам тутишга уриниб.

Уни охиста ерга тушириб, бағримга маҳкам босдим. Шундан кейин ўзимда қандайдир куч, иштиёқ сездим. Сабаби одамлар менга ишониб, астойдил тер тўкишаётганди...

Дала гвардиячиси бу йилги мавсумда ҳам матонат кўрсатди. Қизғин дамларда пўлат этакдан кунига 10—12 тоннадан пахта тўкди. Рустам Солиев, Исмоил Юнусов каби суворийлар ҳам бўш келишмади. Агар инсон эзгу ниятни дилга жо қилиб, мақсад сари дадил интилса, дастлабки ютуқлардан эсанкирамаса албатта, юзи ёруғ бўлади. Дастлабки иш бошлаганимда совхознинг давлатдан 14 миллион сўм қарзи бор эди. Икки йил ичида ҳосилдорликни гектарига 7 центнерга оширдик. Ҳисоб-китоб пухта йўлга қўйилди. Ҳар жабҳада тежамкорлик кучайди. Мана бу йил 7 миллион сўм соф фойда олиш кутилмоқда. Буларнинг ҳаммаси фидойи меҳнат мевасидир!

Қишлоқ меҳнаткашига кўрсатилаётган ғамхўрликлар уларга қанот бағишлади. Одамлар ўз хурсандчиликлари, миннатдорчиликларини амалда кўрсатишаяпти. Шу ўринда яна бир мисол келтирмоқчиман. Сентябрь ойининг бошларида ҳузуримга хўжаликнинг баобрў ишчиларидан бири бўлмиш Ҳожар опа Мустафоқулова кириб келди.

— Ўзбекистонимиз Мустақил Республика деб эълон қилинди, — гап бошлади опа. — Бу қутлуғ кунни авлодларимиз орзиқиб кутишган. Энди ўзлигимизни тўла намоён этиш, меҳнатимизнинг роҳатини кўриш имконига эга бўлдик. Томорқага ер берилганлиги учун қўлимиз кўксимизда. Энди бозор иқтисодиёти унчалик қўрқинчли эмас. Ният қилдим, бу йил ҳар қачонгидан кўп пахта тераман.

Ҳожар опа оила аъзоларини ёнига олиб, сидқидил тер тўкди. Мустафоқуловалар уйган хирмон 12 тоннадан ошди. Опа ҳақ, заршунос меҳнати қадрланмоқда. Буни яқинда «Москвич» автомашинаси билан мукофотланган механизаторлар ҳам тасдиқлаши мумкин. Яширмайман, авваллари вужудимда қандайдир бир нотинчлик ҳукмрон бўларди. Энди эса тонгда ишонч, иштиёқ ила ишга отланаман.

Кези келганда ўзимни ўйлантираётган баъзи мулоҳазалар хусусида тўхталмоқчиман. Турғунлик йилларини бекорга танқид қилмаяпмиз. Масалан, Мирзачўлни ўзлаштиришда дабдабабозликка, бир ёқламаликка йўл қўйилди. Инсон омили эсдан чиқди. Бунинг оқибатида ҳозирги кунда ҳам чўлқуварларимиз қийин аҳволда яшаяптилар. Районимизда муаммолар жуда кўп. Халқ депутатлари район Кенгаши, етакчи раҳбар ва мутахассислар ҳаётни яхшилаш йўлида жонбозлик кўрсатишапти. Аммо мақсадга эришиш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Матбуот меҳнатободликларга мададкор бўлмоғи даркор. Муаммоларни ҳал этишда севимли рўзномамиз «Қишлоқ ҳақиқати»нинг ёрдамига муҳтожмиз. Заршунос, чорвадор дил сўзлари унинг саҳифаларида дадиллик билан ёритилса, айни муддао бўларди. Қарс икки қўлдан дейдилар. Шу кунгача хўжалигимиздан «Қишлоқ ҳақиқати»га 1992 йил учун 250 киши обуна бўлди. Бу рақам янада ошади.

П. СОИПНАЗАРОВ,
Меҳнатобод районидаги Ғанишер Юнусов номли давлат хўжалиги директори.

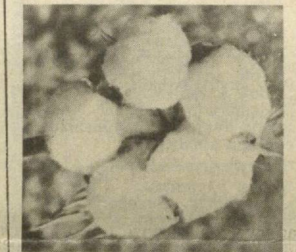

ЎРНИНИ ТОПГАН КИШИ

Боёвут районидаги 1-«Боёвут» давлат хўжалигида ташаббускор заршунослар кўп. Х. Суярова уларнинг бири. Опанинг омилкорлиги туфайли ҳар гектар ердан қарийб 30 центнердан чўл дурдонаси топширилди. Ҳосилнинг барчаси агрегатлар ёрдамида саранжомланди.

СУРАТДА: (чапдан) район ижроия қўмитаси раиси Т. Маъмуров, бригада сардори Х. Суярова ва совхоз раҳбари А. Ҳакимов галдаги вазифалар хусусида фикрлашишяпти.

Н. АЛМУРОДОВ олган сурат.

Хўжалигимизда мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштиришнинг ўзига хос тажриба мактабини яратган заршунослар оз эмас. Дониёр Қўзибоев уларнинг бири. Оққўнгил, камтар, камсуқум бу кишини ҳаммамиз чин дилдан ҳурмат қиламиз. Мураббий ҳосил тақдири ҳал қилинаётган кезларда тиним билмайди. Сувчига, механизаторга мададкор бўлади. Унинг ташаббуси билан қатор бўлимларнинг ерлари маҳаллий ўғитга тўйинтирилди, техникага муносабат ўзгарди.

Дониёр ака бошқарувчилик қилаётган бўлим заршунослари биринчилар қаторида маррага етишганида совхоз директори Абдужаббор ака Ҳакимов билан дилдан суҳбатлашдим. У ҳаяжондан энтикарди.

— Хўжаликда қарийб ўн йилдан буён фаолият юритаяпман, — дейди у. — Беш йилдирки директорлик нонини еяяпман. Шароитимиз оғир. Чўл ўзлаштиришдаги пала-партишлик ҳозирда ҳам салбий таъсир ўтказмоқда. Бироқ иродали, эътиқодли чўлқуварлар қийинчиликларни мардона енгишмоқда. Хурсанд бўладиган томони шуки, хўжаликда иш олдинга босди. Йиллик режалар барча соҳада сурункасига бажарилмоқда. Бу йил 3.720 гектар ерда пахта етиштирдик. Ҳосилдорлик гектарига 3 центнерга оширилди. Давлатга 10.600 тонна чўл дурдонаси армуғон этилди. Суръат бўшашаётгани йўқ. Ниятимиз ялпи ҳосил салмоғини 11 минг тоннага етказиш. Бу муваффақиятда Музаффар Сафаров, Ҳусан Норбўтаев, Исроил Исмоилов, Шарофиддин Низомтурдиев каби бўлим бошқарувчиларининг муносиб ҳиссаси бор. Халқимиз бахтига асосий тармоқ — пахтачиликдан 28 миллион сўм даромад қилиш кўзда тутилаяпти. Соф фойда 7 миллион сўм атрофида бўлади. Характерлиси шуки, бу бултургига нисбатан икки ярим баравар кўпдир.

Омад ишбилармонники. Айниқса, ҳозирги кунда бировдан ёрдам кутиб бўлмайди. Сўмни сўмга уриштириб, белгиланган маррани эгаллаш тадбиркорнинг иши. Совхоз директори ҳаётни, етилган муаммоларни, чўлқуварларнинг орзу интилишларини қалбдан ҳис қилади. Лозим бўлганида қатъиятлик, талабчанлик кўрсатади. Унинг беминнат ёрдами, пахта илмини яхши билиши шарофати туфайли бошқа жамоалар қатори И. Суярова бошлиқ бригада қаддини ростлади. Ҳосилдорлик қисқа вақт ичида тўрт центнерга ошди. Раҳбарлар ҳақида гапирганда негадир кўпроқ ишлаб чиқариш масалалари тилга олинади. Ҳар бир эркак у ким бўлишидан қатъий назар аввало яхши оила бошлиғи бўлиши керак. Директоримиз Абдужаббор Ҳакимов оиласига ҳамманинг ҳаваси келади. Фарзандлари Абдукамол, Ойбек, Мўътабар, Ферузахонлар меҳнатсеварликлари, одамохунликлари билан қишлоқ кишиларининг меҳрини қозонишган. Катта хонадон бекаси Меҳринисо опа ўзини чинакам бахтли аёллардан бири деб ҳисоблайди. У узоқ йиллардан буён ёш авлодга таълим-тарбия бериб келмоқда.

Кўпинча совхозда эришилаётган ютуқлар сири ҳақида сўрашади. Сабаби оддий: барча тадбирларнинг асосий йўналиши инсон омилига қаратилган. Сўнгги йилларда бунёдкорлик ишлари жонлантирилди. Янги боғчалар, мактаблар қурилди, йўллар асфальтланди. Яқинда эса санаторий-профилакторий ишга туширилди. Раҳбар ва мутахассислар бозор иқтисодиёти муносабати билан юзага келган қийинчиликлар юкини енгиллаштиришга ҳаракат қилишаяпти. 500 тонна сабзавот, мева сақланадиган омборхона бунёд этилди. Консерва цехи, ғишт заводи, Гулистон тикув фабрикасининг бўлими ишга тушди. Қанчадан-қанча чўлқуварлар доимий иш билан таъминландилар.

Жумҳурият Президентининг фармонларини бажариш юзасидан белгиланган тадбирлар ҳам изчил амалга оширилаяпти. Шу кунгача хонадонларга 1.300 тонна дағал хашак тарқатилди. Йил охиригача юздан ортиқ бузоқ аҳолига сотилади. Буларнинг ҳаммаси омма ғайрат-шижоатини оширмоқда. Пахтакорлар, чорвадорлар, соҳибкорлар яхши ишлаш билан бирга хайрли ташаббуслар билан майдонга чиқишаяпти. Ҳамжиҳатлик, сафарбарлик туфайли совхоз давлатга сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева топшириш режаларини бажарди. Пахтачиликда илдам қадамлар қўйилмоқда. Марра эгалланган бўлишига қарамай далаларда қизғин меҳнат давом этмоқда.

Муаммолар ҳам йўқ эмас. Хонадонларни газлаштириш, маданий-маиший хизматни намунали йўлга қўйиш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Ўз ўрнини топган омилкор кишиларимиз бор экан кўнгилдаги эзгу ниятлар рўёбга чиқиши шубҳасиз.

Р. ГУЛМИРОДОВ,
Боёвут районидаги 1-«Боёвут» давлат хўжалиги ҳисобчиси.

Сирдарё районидаги «Малик» давлат хўжалиги сертармоқ, иқтисодий жиҳатдан бақувват хўжаликлардан. Бу ерда мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштиришнинг ўзига хос тажриба мактабини яратган деҳқонлар меҳнат қилишади. Даврон ота Тўйчиев ана шундай эл назар қилган заршунослардан. Бу йилги оғир шароитда мураббийнинг ишбилармонлиги, ташкилотчилиги муҳим омил бўлди. Режа муддатидан илгари бажарилди.

Хусанбой Бекмирзаев ҳаётда ўз ўрнини, бахтини топган кишилардан. Ёшлигидан техникага ихлос қўйди, йиллар мобайнида хосиятли касб сирларини пухта ўрганди. Лаёқатли шогирдлар тайёрлади. Бу йилги мавсумда у агрегати бункеридан 160 тонна пахта тўкиб, катта хирмонга муносиб улуш қўшди. Айни кунларда Х. Бекмирзаев меҳнат қилаётган Оқ олтин районидаги «Фарғона» совхозида ҳосил топшириш қизғин давом этаяпти.

М. ЖЎРАЕВ чизган расмлар.

СУЯНГАН ТОҒЛАРИМИЗ

Қишлоқда ажойиб кишилар орасида яшаб меҳнат қилаётганимдан хурсандман. Чўл ҳар биримизни матонатли, сабр-қаноатли этиб тарбиялади. Зеро, бизнинг шароитда ғалаба ҳеч қачон осонликча қўлга киритилмайди. Онгли ҳаётини пахтачиликка бағишлаб келаётган кишилар Титов номли совхозда кўп. Бу ерда узоқ йиллардан буён давлатга пахта топшириш йиллик режаси бажарилмасди. Ишлаб чиқаришда бой тажриба тўплаган, етук мутахассис Абдусамат Бердиёров директор этиб тайинлангач аҳвол ўзгарди. Пудрат кенг жорий этилди. Тўқайзорлар ўрнида янги боғлар, пахтазорлар барпо этилди. Байналмилал жамоа якдил ҳаракат қилди. Натижада бу йил қувончли натижаларга эришилди.

Волков номли давлат хўжалигида Жавлон Жўраевни катта-ю кичик ҳурмат қилади. У бошқарувчилик қилаётган бўлим заршунослари чўлда мўъжиза яратишаяпти. Ахир гектаридан 30 центнердан пахта ҳосили олиш бизнинг шароитда чинакам жасорат! Мазкур хўжаликда шароит оғир. Ҳатто ичимлик сув муаммо. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмон. Шундай бўлса-да сўзида устивор пахтапарварлар мақсадга эришишмоқда.

Бу йил Алексеевский номли бизнинг совхоз заршунослари довруғ таратишди. Улар районда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекдилар. Мустақил Республика хирмонига 4.200 тонна чўл жавоҳири армуғон этилди. Ялпи ҳосилнинг 92 фоизи машиналар бункеридан тўкилди. Шу кунгача зангори кема бункеридан 150—190 тоннадан пахта бўшатган Нурулло Эшбоев, Садриддин Раҳимов, Саидрасул Тошпўлатов каби суворийлар мавсум қаҳрамонлари бўлишди.

Биринчи бўлиш осон эмас. Натижаларни юксалтириб бориш учун илғорлар тажрибаси, фан ютуқларидан унумли фойдаланиш лозим. Сўнгги йилларда деҳқонларимиз маҳаллий ўғитга зўр бераётганликлари ҳосилдорликни оширмоқда. Бу борада Шароф Рашидов номли совхознинг Жуманазар Расулов бошлиқ заршунослари ибратли ишларни амалга оширишаяпти. Улар биринчи теримдаёқ гектаридан 28 центнердан дур йиғиштиришди. Режа районда биринчилар қаторида уддаланди.

Совхоз раҳбарияти, касаба уюшмаси қўмитаси далада ишлаётганларга алоҳида ғамхўрликлар кўрсатди. Имкониятдан келиб чиққан ҳолда савдо, тиббий хизмат жонлантирилди. Сидқидил тер тўкканлар кўпчилик ўртасида моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилдилар. Аксарият хўжаликларда мавсум муваффақиятли якунланмоқда.

Т. РАСУЛОВ,
Ильич районидаги Алексеевский номли совхоз бўлим бошқарувчиси

Вилоятдаги Бахт пахта тозалаш заводи бу йилги мавсумда 48 минг тоннадан зиёд оқ олтинни қабул қилиб, қайта ишлашни режалаштирган. Шу кунгача топширилган пахта мўлжалдагидан ошиб кетди. Хўжаликлар хом ашё сотишни давом эттиришаяпти. Корхона цехларида баракали йил ҳосилидан тола олиш намунали бораяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Янги олтин тоғи пайдо бўлмоқда. 2. Ҳосил асосий цехларга ўтказилмоқда. 3. Корхонанинг илғор ишчиси Любовь Тур.

Е. БОТИРОВ олган суратлар.

Ғалаба нашидасидан қалби қувончга тўлган заршуносларнинг дил сўзларини тинглаб, 1991 йил омад, қутбарака, файзу зиёда йили бўлди, дея хулоса қиласан киши. Мавсум ортиқча даъватларсиз, шиорларсиз, сансалорликсиз ўтмоқда. Ўз ерининг ҳақиқий соҳибига айланган қадоқ қўл деҳқон заҳматли меҳнатининг роҳатини кўраяпти.

Ўтмишда пахтакорни осмон қадар мақтадик. Унинг шаънига қўшиқлар янграли, китоблар ёзилди, достонлар битилди. Қанчадан-қанча замин заргарларининг кўксини орден ва медаллар безади. Аммо не ажаб, йилига миллион миллион оқ олтин ва бошқа неъматлар тортиқ этган қишлоқ кишисининг ҳаёти ўша-ўша — қашшоқлигича қолаверди. Сабр қаноатда танҳо, ориятли, камсуқум кишилар марказий шаҳарларга, ҳатто чет элга газ улашиб, ўзлари тезак тутатиб тирикчилик қилишганда ҳам шукур қилишди, кимларгадир ишонишди, эртанги кунга умид билан боқишди. Йиллар мобайнида қўйнини пуч ёнғоққа тўлғазиб келганларга инсоф тилашди.

Хурлик шамоли замин заҳматкашларининг дилини яйратди, орзу умидларига қанот бағишлади, хонадонларига файзу барака ато этди. Инсон омилига амалда катта эътибор берила бошланди. Хусусан, колхозчилар, совхозларнинг ишчиларига томорқа, уй-жой учун ер ажратилди, хонадон чорвасининг ривожланиши йўлида амалий тадбирлар қўлланилди. Пахтачиликда ўзини кўрсатган омилкорлар, ташаббускорлар, суворийлар енгил автомашина, пул мукофотлари билан тақдирландилар. Деҳқон қаддини тикламоқда. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг «Пахта хом ашёси ва пахта толаси харид ҳамда улгуржи нархларини ошириш тўғрисида»ги қарорининг аҳамияти беқиёсдир. Унга кўра бир тонна пахта учун давлат ўрта ҳисобда 2.450 сўм ҳақ тўлай бошлади. Бу рақам ҳосил нави, сифатига қараб ўзгараяпти. Янгича нарх пахтакор мушкулини осон қилди, ортиқча харажатларни қоплади, хўжаликларни иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлади. Шу боис ғолиблар сафида ғолиб сирдарёлик пахтапарварлар ҳам республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун қўлларидан келган барча ишни қилмоқдалар.

М. ҚАЮМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

АСАР БИРИНЧИ МАРТА ЭЪЛОН ҚИЛИНМОҚДА

ТЎРТИНЧИ ПАРДА ҚАТНАШЧИЛАРИ:
ЖЎРА, ҲАЛИМ, АСИР, НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ, КИТОБ ҲОКИМИ, КИТОБ ҚОЗИСИ, ШАРИФ ЮЗБОШИ, ВОСЕЪ, МУЛЛА НАЗИР, БОБОСАНГИН, АМИР ОХУРБОШИСИ, ГУЛУЗОР, сарбозлар, маҳрам ва бошқалар.

ТЎРТИНЧИ ПАРДА
(Бу парда икки кўринишли)
БИРИНЧИ КЎРИНИШ:

(Китоб қўрғони дарвозасининг соқчилари. Икки муйсафид фаррош — Жўра билан Ҳалим-узун супургилар билан супа ва саҳнни супуришади. Жўра ерни, Ҳалим супани супуради. Бир асир сочи паришон, эгнида жулдур кийим, оёғида кишан, бир чеккада маъюс ва ғамгин ўтирибди. Баъзан ҳоким хизматкорлари бир-иккита бўлиб қўрғондан пастга, пастдан тепага ўтадилар. Фаррошлар ва йўловчилар гўё бирон улуғ зотни уйғотиб юборишдан қўрққандек сас-садосиз ҳаракат қиладилар. Ҳалим супани супуриб бўлиб, ерга тушади. Узоқ ҳомуза тортади. Супургисини деворга тираб, чўнтагидан носқовоғини олади.)

ЖЎРА — Ҳа, уйқинг келдими?

ҲАЛИМ — **(Носни тили тагига ташлайди)** Шу кеча асло ухламадик, ака!

ЖЎРА — Мен ҳам мижжа қоқмадим, ҳамма ёғим қақшаб оғрияпти.

ҲАЛИМ — Жўра, олтмиш-етмиш йил умр кўрдик. Ҳар гал жаноби олийлари келишларининг хабари бўлганида, шаҳар аҳли шунчали хурсанд бўлардики, шодликларидан ўзига сиғмай кетарди. Лекин жаноби олийлари келиб-кетгунча ишимиз бошдан ошарди. Бунинг нимаси яхши?!

ЖЎРА — **(Ҳар тарафга назар солади, ҳеч ким йўқ, кўзи асирга тушади, лекин унга эътибор бермай, супуришда давом этади. Сўнг эҳтиёткорлик билан дейди.)** Жаноби олийлари келишларидан дўкондорлар, домлалар, сипоҳлар, мамнун бўлишади. Хурсанд бўлишларича бор. Сипоҳлар мансаб олади, домлалар худойи ейишади, дўкондорлар савдо қилишади, мен билан сенга қора ишдан бошқа ҳеч вақо йўқ. Шунинг учун биз хурсанд бўлмасдик.

ҲАЛИМ — Бу йил эртароқ келдилар, чамаси. Ҳар йили кечроқ қадам ранжида қилардилар.

ЖЎРА — Балжувон иши юзасидан барвақтроқ келгандир-да.

ҲАЛИМ — Ҳа, Восеъ иши юзасидан, дегин.

ЖЎРА — Албатта, шунга келдилар-да.

ҲАЛИМ — Бу иш деб, Китобга келишининг нима кераги бор эди?

ЖЎРА — Сен жуда ғалати одам экансан-ку. Бу ерга келиб бизларни ҳам қўрқитиб қўйиш керак-да!

(Ҳокимнинг бир маҳрами келади. Фаррошлар жим бўлишади)

МАҲРАМ — **(Ишламай суҳбатлашиб турган фаррошларни кўриб ғазабланади)**. Суҳбати жонон-ку! Иш нима бўлди?

ЖЎРА — Ака, айланай, ҳозир бўламиз. **(Фаррошлар шошиб-шошиб супуришга киришишади.)**

МАҲРАМ— Тез бўлларинг. Ҳозир ҳоким жаноблари келадилар!

ЖЎРА — Хўп, айланай, хўп! **(Супуради)**

МАҲРАМ — Тез супуриб бўлларинг. Кейин гилам билан кўрпача олиб келларинг!

ЖЎРА — Хўп бўлади. **(Маҳрам кетади. Фаррошлар супуриб, саҳнадан чиқадилар)**

АСИР — **(Ўзича)** Бир ярим йил бўлди, мени ҳайвондек боғлаб қўйишган. Шу кунгача ҳеч ким: «Сен кимсан, гуноҳинг нима?!», деб сўрамайди. Арз қиламан, зорланаман, йиғлайман. Ҳеч нарса фойда қилмайди. Бир туҳмат билан мени қамашди. Ясовулбоши бўшатиш учун икки юз танга талаб қилмоқда. Икки юз тангани қаердан оламан? Сотай десам, уйим йўқ, ерим, мол-мулким йўқ. Хотиним одамларнинг хизматини қилиб кун кўради. Агар икки юз танга беролмасам, ўлгунимча қамоқда ётармишман!!! **(Жўра билан Ҳалим гилам, кўрпача ва ёстиқ кўтариб келишади).**

ЖЎРА — Шу ерга қўяйлик. **(Гилам, кўрпача, ёстиқларни супанинг бир четига қўйишади, иккови супага чиқиб гиламни ёйишади, кўрпача солиб ёстиқларни тартиб билан қўйиб чиқишади. Наврўз ясовулбоши қўлида таёғи билан келади).**

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Ҳалиям бўлмадингларми?!

ЖЎРА
ҲАЛИМ — Бўлдик, тақсир, бўлдик.

(Иккови супадан тушишади)

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Борларинг, ишларингни қилларинг.

ЖЎРА
ҲАЛИМ — Хўп, тақсир. **(Кетмоқчи бўлишади. Жўра йўлидан қайтиб, Наврўз ясовулбошининг олдига келади)**

ЖЎРА — Ясовулбоши, садақанг бўлай **(Ҳалим ҳам қайтиб келади)** шу бугун икковимизга бир-икки танга марҳамат қил... Хотину бола-чақаларимиз оч.

ЯСОВУЛБОШИ — **(Ғазаб билан)** Йўқолларинг! Ҳозир пул йўқ! **(Ерни тепади)**, йўқолларинг! **(Жўра билан Ҳалим қўрқиб кетишади. Ясовулбоши ғазаб билан асирга қарайди.)** Тур, хонага кир, тур дарров, ҳоким жаноблари кўрмасинлар, сени!

АСИР — **(Ниҳоятда маъюслик билан ўрнидан туради)** Садақанг бўлай, ясовулбоши, менга раҳм қилинглар!

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Нима қилай?!

АСИР — Қачонгача бу ерда ётаман?! Мени бўшатинг, дуо қиламан.

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Бўшатайликми?!

АСИР — Тақсир, дуо қиламан!

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — **(Асирга яқин келиб секин айтади) Икки юз танга келтир, ўша куни бўшатаман!**

АСИР — Агар бўлганида, бошингиздан садақа қилардим!!!

ЯСОВУЛБОШИ — **(Ғазаб билан)** Ўт, хонангга кир. Ҳоким жаноблари келдилар, ўт! **(Асир умидсиз кетади, ясовулбоши ортидан таҳқиромуз қарайди)** Аҳмоқ, текинга чиқариб юбориш қаёқда?! Пул келтир, озод бўл, бўлмаса ётавер! **(Узоқдан ҳоким келаётганини кўради)**. Ҳоким жаноблари ҳам келдилар. **(Таёғини кўкраги баравар кўтариб мунтазир туради. Ҳоким яқинлашганида салом беради).**

ОВОЗ ЭШИТИЛАДИ — Ваалайкум ассалом, ҳа, ясовулбоши, нима гап?

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Тинчлик, тақсир! **(Ҳоким саҳнада кўринади.)**

ҲОКИМ — Ҳазратим истироҳат қилмоқдалар. Одамларингизга айтинг, бекорга у ёқдан бу ёққа юраверишмасин. Секин гапиришсин.

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Тайинладим, тақсир! **(Ҳоким супага чиқмоқчи бўлади. Наврўз ясовулбоши югуриб бориб уни қўлтиғидан кўтаради. Ҳоким супага чиқади. Ўтиб, кўрпачага ўтиради. Наврўз ясовулбоши калтагини кўкраги баробар ушлаб, супа пастроғида туради)**

ҲОКИМ — Ясовулбоши!

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Лаббай, тақсир!

ҲОКИМ — Бирон нарса қил, шу кеча ҳазратларимнинг муборак димоғлари чоғ бўлсин.

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Хўп, тақсиржон. Гўзал бир нарса тайёрлаб қўйдим, тақсир!

ҲОКИМ — Ким экан?

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Мирашур баззознинг қизи.

ҲОКИМ — Яна хунук бўлмасин.

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Йўқ, тақсиржон, жуда чиройли.

ҲОКИМ — Мирашур рози бўлмаса керак?

НАВРЎЗ ЯСОВУЛБОШИ — Аввал айтиб кўрамиз, тақсир. Рози бўлмаса, зўрлик билан оламиз-да.

ҲОКИМ — Жаноби олийлари ранжийдиган иш бўлмасин.

ЯСОВУЛБОШИ — Хотиржам бўлинг, тақсир, ҳеч нарса бўлмайди. **(Шариф юзбоши келади. Аскарлик кийимида, қилич таққан, қўлида бир ўроғлиқ хат бор).**

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ассалому алейкум.

ҲОКИМ — Ваалейкум ассалом. Ҳа, марҳамат юзбоши! **(Юзбоши югуриб боради. Ҳоким ўрнидан сал кўтарилади. Юзбоши хатни ҳокимнинг олдига қўяди. Мулоқот қилишади. Ҳоким жой кўрсатади).** Марҳамат қилинг, чарчагансиз!

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Саломат бўлинг, тақсир **(юзбоши ўтиради. Тўртта сарбоз Восеъ, Мулла Назир, Бобосангинларни олиб келишади. Восеъ, Мулла Назир ва Бобосангиннинг қўллари орқага боғлиқ, бўйинларидан яна занжир билан бир-бирига боғланган. Наврўз ясовулбоши олдинга ўтиб уларни олиб келиб ҳокимга кўрсатади. Ҳоким уларга бошдан-оёқ ғазаб билан назар солиб, Шариф юзбошига дейди.)**

ҲОКИМ — Буларни қачон олиб келдингиз?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳозир олиб келдик, тақсир!

ҲОКИМ — Восеъ қайсиниси?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — **(Қўли билан кўрсатади)** Мана шуниси — Восеъ, тақсир. Буниси — Сангин, буниси — Мулла Назир.

ҲОКИМ — Ҳа, жуда соз. **(Наврўз ясовулбошига)** Олиб бориб қамаб қўй! **(Наврўз ясовулбоши сарбозлар билан асирларни олиб кетади. Ҳоким Шариф юзбошидан сўрайди)** Додхоҳимиз сиҳат-саломатлармии?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Кўп дуои салом айтдилар, тақсир. **Ҳоким чўнтагидан пакки олиб, тиғини очади, пичоқ учи билан хатдонни кесади, хатни олиб ўқийди)** «Дуодан сўнг маълум бўлсинким, олиймақом давлат паноҳ, Восеъ номли ялангоёқ бир неча авбошлар билан бир бўлиб, жаҳонпаноҳ ҳазратларига кўрнамаклик қилиб, олий даргоҳга қарши қўлларига қурол олиб қўзғолон кўтарган эди. Юксак давлатли, абадул-абад саодатли жаноби олий ҳазратим ва мавлоим дуогўйлари кўп жон қурбон қилиб, у беоқибат кўрнамакни давлатингиз шарафидан қўлга тушириб паҳлавон Шариф қоровулбеги юзбоши билан ҳузурингизга юбордик. Бир неча кун муқаддам шу ҳақда олий пойгоҳингизга баён қилган эдим. Умид борки, беоқибат исёнчиларни Китоб қўрғони ҳибсхонасида банди қилиб, то ҳазратим ва мавлоимнинг фармони вожиби олий иззатларигача қўриқлаб туришса. Боқият айём доимо давлат муродида бўлиб, ҳазратим ва мавлоим меҳрибонликларидан сарафроз бўлишсин».

ФИТРАТ
ВОСЕЪ КЎЗҒОЛОНИ
ТЎРТ ПАРДА

(Қози Шарафиддин келади ва супа этагидан салом беради. Ҳоким хатни кўрпача тагига қўяди, туради ва салом беради).

ҲОКИМ — Марҳамат, тақсир, марҳамат! **(Қози супага чиқиб ҳоким ёнига ўтиради, фотиҳа ўқиб бир-бирларидан аҳвол сўрайдилар).**

ҚОЗИ — **(Шариф юзбошига)** Ҳа, ука, саломатмисиз?

ЮЗБОШИ — **(Таъзим қилади)** Қуллуқ, тақсир.

ҚОЗИ — Ҳокимингиз саломатми?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Шукр, тақсир, сизни кўп йўқлаб турадилар.

ҚОЗИ — Бу бадбахт Восеъни олиб келдингизми, а?!

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳа, тақсир, ҳазратим давлатларидан руҳланиб, жанг қилиб қўлга туширдик.

ҚОЗИ — Кўп яхши бўлибди.

ҲОКИМ **(Қозига)** — Эшон, сиз уни кўрдингизми?

ҚОЗИ — Ҳа, тақсир. Ҳовлимиз эшиги олдидан олиб ўтишди. **(Бир муҳим масала эсига тушгандек)** Тақсир, Восеънинг ўзи бир ялангоёқ одам кўринади.

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳа, тақсир. Жувозкашлик қилади. **(Ясовулбоши келиб жойига туради.)**

ҚОЗИ — **(Ҳокимга)** Тақсир, Восеънинг олиб келинишини ҳазратимга хабар қилиндими?

ҲОКИМ — Балжувон аризачиси кеча келган экан. Мен ҳам кеча буларнинг келишини эшитиб хабар қилгандим. Бугун муборакнома бўлса ажаб эмас.

ҚОЗИ — Тақсир, агар ҳукмдорлар келиб қолса, буларни шу жулдур кийимларида олиб чиқиш яхши бўлмайди. Халойиқ кўриб «Ие, шу одам исёнчи бўлиптими?» — дейди. Давлатпаноҳнинг шаънига яхши бўлмайди.

ҲОКИМ — Дарвоқе, яхши фикр билдирдингиз, эшон!

ҚОЗИ — Ҳа, тақсир, буюринг, ҳар бирига кийим, этик кийдириб, камар тақдиришсин.

ҲОКИМ — Ҳа-ҳа-ҳа **(Кулади)**. Сарпо кийгизиб қатл қилар эканмиз-да.

ҚОЗИ — Ҳа, тақсир, шундай қилиш лозим.

ҲОКИМ — **(Наврўз ясовулбошига)**. Бориб сарпо кийгизинг **(Ҳамма кулади. Ясовулбоши кетади).**

ҚОЗИ — **(Шариф юзбошига)** Эшитишимча, катта исён бўлганмиш.

ШАРИФ ЯСОВУЛБОШИ — Ҳа, тақсир. Жуда катта исён бўлди. Бечора ҳоким ҳам кўп жонбозлик қилдилар. Ҳар нима, олий давлатдан, тезда бартараф бўлди.

ҚОЗИ — Кўп яхши бўлибди. Албатта, шундай пайтларда олий давлат қуллари ғайрат кўрсатишлари лозим. **(Амир охурбошиси келади. Ҳамма ўрнидан туриб бир-бири билан саломлашади. Амир охурбошиси супага чиқиб, қозининг ёнига ўтиради. Фотиҳа қилиб, ҳол сўрашадилар. Амир охурбошиси амир хатини қўйнидан олиб ўрнидан туради, ҳамма туради. Хатни ҳокимга беради).**

ҲОКИМ — **(Хатни уч марта ўпиб кўзига суради ва очиб ўқийди)**. «Давлатпаноҳ олий мақом қули ҳоким огоҳ бўлингки, Восеъ ва Мулла Назир ва Сангин номли исёнчиларни Балжувон вилоятидан олий мақомга юборилган. Шу куниёқ бозорга олиб чиқиб, шариат ҳукми билан халойиққа ибрат бўлсин учун қатл этинглар, давлати олий ҳаққига дуо қилинглар. Исёнчилар мурдаси уч кун бозорда осиғлиқ турсин, токи халойиқ ибрат олсин». **(Ҳоким хатни уч марта ўқиб кўзига суртади ва салласига қистиради, юзини амир уйи томонига ўгириб уч марта таъзим қилади. Шундан кейин ҳамма илгаригидек ўтиришади).**

ҲОКИМ — **(Наврўз ясовулбошига дейди)** Сиз бориб асирларни келтиринг. **(Ясовулбоши кетади).**

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳазратим каромат кўрсатибдилар. Исёнчилар тезроқ жазоларини олишса яхши бўлади.

ҚОЗИ — Тасаддуқлари бўлай ҳазратимнинг, у киши нақадар раҳмдил одам. Мен ҳукм чиқариб Балжувон вилоятини ер билан яксон қиладилар, деб ўйлагандим. Йўқ, уч киши қатлини кифоя деб билибдилар.

ҲОКИМ — Ҳақиқатан ҳазратим кўп раҳмдиллар. Тақсир, ҳазратим ҳақларига бир дуо қилинг.

ҚОЗИ — Омин **(Ҳамма қўлини кўтаради, қози лабларини қимирлатиб бир нарсаларни пичирлайди, сўнг «Оллоҳу акбар» деб қўлини юзига тортади.)**

ҲОКИМ — **(Амир охурбошисига)** Тақсир, ҳазратимнинг муборак таъблари чоғми?

АМИР ОХУРБОШИСИ— Ҳа, тақсир, ҳазратим кўп хурсандлар. Сизларга меҳрибонликлари бор **(Ҳоким билан қози ўринларидан туриб, амир уйи тарафига уч марта таъзим қилиб яна ўтиришади. Ясовулбоши Восеъ, Мулла Назир ва Сангинларни олиб келади. Ҳаммаларни бахмал кийим, оқ салла, кумуш камарлар билан ясантирилган. Қўллари олдиларида боғланган, бўйинларида занжир, ясовулбоши келишади. Уларнинг ортидан ўша тўртта сарбоз келади. Ясовулбоши яқин олиб келиб қўриқлаб туради)**

АМИР ОХУРБОШИСИ— Восеъ қайси биринг?!

ВОСЕЪ — Ман!

АМИР ОХУРБОШИСИ— Нега кўрнамаклик қилдинг?

ВОСЕЪ — Биз сизларнинг тузингизни еб-ичмаганмиз, кўрнамаклик қилсак. Сизлар кўрнамак. Бизнинг тузимизни ичиб, яшаб келаяпсизлар-у яна ўзимизни ўлдирасизлар.

АМИР ОХУРБОШИСИ— Нега жаноби олийга қарши исён кўтардинг?

ВОСЕЪ — Сўраб нима қиласан? Қўзғолон кўтардик. Агар бизлар ғолиб чиққанимизда сизларни ўлдирардик. Ҳозир сизлар ғолиб чиқдинглар, бизларни ўлдирасизлар. Сафсатабозликка нима ҳожат!!!

АМИР ОХУРБОШИСИ— Балжувонда сенлар билан бирга кимлар бор эди?!

ВОСЕЪ — Балжувонга бориб сўра. Бизлар сенга ҳеч нарса айтмаймиз. **(Амир охурбошиси билан ҳоким бир-бирига таажжубланиб қарайдилар).**

ҲОКИМ — **(Ясовулбошига бош силкиб ишора қилади)** Олиб боринг! **(Наврўз ясовулбоши уларни олдига солиб олиб кетади. Ҳоким қозига дейди):**

ҲОКИМ — Бизлар ҳам борайлик. Қатл тепасида бўлайлик!

ҚОЗИ — Ҳа, тақсир, албатта **(Ҳамма туриб асирлар кетидан кетишади ва парда тушади).**

ИККИНЧИ КЎРИНИШ

(Саҳна Китоб арки олдидаги майдоннинг қўрғон девори тагидаги жойни кўрсатади. Кун ботаётир. Қуёшнинг қизил шуъласи қўрғон деворига тушган. Бир томонда қўрғон деворига яқин Восеъ, Мулла Назир ва Бобосангинларнинг жасадлари ётибди. Ҳашамли кийимлар ҳали ҳам эгниларида. Майдонда ҳеч ким йўқ. Атроф жим-жит. Бироз вақтдан сўнг Гулузорнинг ноласи узоқдан эшитилади. У ғамгин шеър ўқийди):

Отамни олиб кетдилар,
Дорга осиб кетдилар.
Дод ситамгар дастидан,
Вой, алам, Гулузор,
Вой, алам, Гулузор!
(Овоз яқинлашади)
Ибрат бўлсин дедингиз,
Дийдоридан маҳруммиз.
Дод ситамгар дастидан,
Вой, алам Гулузор,
Вой, алам, Гулузор!
(Овоз яқинроқ бўлади)
Восеъ эрур қаҳрамон,
Излаб чекаман фиғон.
Топмоқ мушкул нақадар,
Вой, алам, Гулузор,
Вой, алам, Гулузор!

Бошига эски чопон ташлаган Гулузор паришонҳол саҳнада кўринади.

ГУЛУЗОР — Бечора падарим душманлар қўлига асир тушди. Бухорога олиб кетишди. Энди нима қилишаркин, билмайман. Ё зиндонга ташлармикинлар ёки ўлдиришармикин, ё осишармикин? Йўқ, мен отамни қутқаришим керак. Мен ҳам Бухорога бораман, амирга ялвориб арз қиламан: қушбеги оёқлари остига ўзимни ташлайман, менга раҳм қилади. Отажоним қутулади. **(Атрофига қарайди, лекин мурдаларни кўрмайди)**. Қоронғи тушди. Бугун отам **(Арк деворига ишора қилиб)** шу деворлар ортида бандидир, мен ҳам шу девор тагида ухлайман. Эртага, отамни олиб кетишаётганда, одамлар кетидан **(Девор томон юради. Кўзи мурдаларга тушгач, даҳшатдан фарёд қилади).** Оҳ... бу нима?! **(Яқинроқ боради.)** Ўликлар?!! **(Яқинроқ боради)** Ўлдиришибди, оҳ, қон! Ҳамма ёғи қон!!! **(Сангин мурдаси тепасига боради, таниййди, фарёд кўтаради).** Оҳ, Бобосангин-ку! Уни ўлдиришибди! Восеъ, Восеъ, отамни нима қилишдийкин?!! **(Иккинчи мурданинг юзига қарайди. Фарёд тортади).** Отам, Восеъ! Дод-дод!!! **(Йиғлаб ўзини Восеъ жасадининг устига ташлайди).**

ПАРДА ТУШАДИ.

тамом.

(Давоми. Боши рўзноманинг ўтган сонларида).

МАЗКУР «ТОМОША» ҲАҚИДА ИККИ ОҒИЗ СЎЗ

Биз «Восеъ қўзғолони» деб ном берган бу «томоша» хаёлий воқеа эмас. Балки тарихда бир минг уч юз биринчи ҳижрий йилда Амир Олимхоннинг отаси Абдулаҳад подшоҳлиги авваларида «Балжувон»да содир бўлган воқеадир. Амир ҳукумати «чакана закот» номли ғайриқонуний солиқ жорий этган эди. Шаръий закот тўлашга қурблари етмаган одамлар эчки беришарди.

Ҳижрий 1303 йилда амир Абдулаҳад «чакана закот» тўлаганлардан бир эчки устига яна бир кийим дағал мато ҳам олинсин деб амр қилади. Юзаки қараганда, бу «чакана закот» аҳамиятсиз нарсадек туюлади. Лекин «чакана закот» солиғи шаҳарлик бойлару катта чорвадорларга солинмас эди. Бу солиқ деҳқонлару майда ҳунармандларга расмий солиқ бўлади ва ҳеч қандай қоидаю қонунсиз мардикорлар ва йўқсиллардан зўрлик билан зулм ва жабр ўтказиб, ундириларди. Бу ортиқча дағал мато ҳам яна ўшаларга солиниб, уларнинг орасида ғалаён туғдиради. Бу қўзғолонда фақат деҳқонлар билан майда ҳунармандлар бирга бўлишди. Катта чорвадорлару деҳқонлар, бойлар ва шаҳарликлар бу қўзғолонда қатнашмадилар. Амир ҳукумати буларнинг ёрдамида қўзғолонни бостирди, унга бошчилик қилган Восеъ ва Мулла Назирни асир этиб, Китоб шаҳрига олиб келади. Амир ҳам ўша ерга келади, ҳамда қўзғолон бошлиқларини қатл этишга фармон беради.

Агар янглишмасам, бу тожик тилида ёзилган биринчи томошадир. Ҳали ёш Тожикистонда саҳна ва томоша мавзуи янгидир. Саҳна ва унинг жиҳозлари етарли эмас. Маҳоратли артистлар ҳам камчиликни ташкил этади. Бу томоша ёш тожик ҳаваскорлари учун ёзилган, токи уларнинг ҳаваслари театр тараққиётига сабаб бўлсин.

Бу асарни каттароқ қилиб ва бошқа шакл, тартиб бериб, Восеъ қўзғолонининг бутун асосларини қаламга олиб кўрсатишимиз ҳам мумкин эди. Лекин театр мавзуининг янгилиги ва ҳаваскорларнинг тажрибасизлиги бизни бу сафар ушбу асар шаклини уларнинг иқтидорлари ва имкониятлари чегарасидан ташқарига чиқармасликка мажбур қилди.

Агар бу томоша асари шу ҳозирги шаклида Тожикистоннинг ёш ҳаваскорлари бу масалага аҳамият бериб саҳна ва театр ишини Тожикистонда олға олиб боришса, бундан кейин шу мавзуда ҳам, бошқа мавзуларда ҳам кўпроқ иш қилиниб, мукаммал асарлар вужудга келишига ҳеч шубҳа йўқ.

ФИТРАТ.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

СИЗНИНГ МУВАФФАҚИЯТИНГИЗ УМУМИЙ ИШИМИЗГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ!

Сизнинг бирон-бир маҳсулотни — ускуналар, хом ашё, транспорт воситасини сотиб олиш ёки сотиш билан, у ёки бу хизмат билан боғлиқ муаммоларингиз бўлса,

«БИКҚС-АЛИНА» брокерлик фирмаси уларни ўз зиммасига олишга тайёр.

«БИКҚС-АЛИНА» брокерлик фирмаси мамлакатимизнинг энг йирик 8 фирмасида: Россия мол-хом ашё, Москва мол фирмаси, Россия деҳқончилик биржасида, «Санкт-Петербург» биржасида, Бутунроссия кўчма мулк биржасида, «ТОШКЕНТ» универсал мол биржасида, Қирғизистон мол-хом ашё биржасида, Россия ўрмон биржасида ўз идораларига эга. Шунингдек **«БИКҚС-АЛИНА»**, турли биржалардаги яна 18 та брокерлик идоралари билан ҳамкорлик қилади.

Ахборот-брокерлик хизматига узоқ муддатли шартномалар тузилган тақдирда **«БИКҚС-АЛИНА»** фирмаси ўз мижозларига брокерлик фоизидан маълум қисмини чегириб ташлайди, олди-сотди тугаганидан сўнг 24 соат мобайнида уларни биржадаги нархлар, моллар, хизматларга доир тўлиқ ахборотлар билан таъминлайди.

Бозорни яхши билиш, кенг алоқалар, тажрибали брокерлар ва самимий муносабатлар муаммоларингизни биргаликда ҳал қилишимизга ёрдам беради.

Бизнинг манзилимиз: Тошкент—146, Зебо Шамсуддинова кўчаси, 2-боши берк кўча.

ТОШКЕНТДАГИ телефонлар: 91-31-08, 98-64-53, 68-70-35.

ТОШКЕНТДАГИ телефакс: 8-3712-90-41-97.

МОСКВАДАГИ телефонлар: 193-84-03, 457-20-85, 181-65-30.

МОСКВАДАГИ телефакс: 8-095-200-22-16, 200-22-17.

«БИКҚС-АЛИНА» УЮШМАСИ.

ЯХШИ ЖИҲОЗЛАНГАН ХИЗМАТ ХОНАСИ— ФИРМАНГИЗ ҚИЁФАСИ

ЯХШИ ЖИҲОЗЛАНГАН ХИЗМАТ ХОНАСИ — АЪЛО КАЙФИЯТ, АЪЛО БИЗНЕС ДЕМАКДИР.

Агар сиз хизмат хонангизга, қаҳвахона ёки концерт залингизга замонавий ва ўзига хос қиёфа бағишламоқчи бўлсангиз, «БИККС-АЛИНА» УЮШМАСИ СИЗГА ЁРДАМ БЕРАДИ.

Биз турли-туман манзарали пардозлаш материалларидан қуйидагиларни таклиф қиламиз:

темир ва чарм билан пардозланган девор панеллари;

тилларанг ва оқ тусли алюминийдан турли бадиий услубларда ясалган осма шиплар;

ўзига хос шаклдаги ШАМЧИРОҚЛАР. Улар девор ва шипларнинг металл безаклари билан яхши уйғунлашиб кетади, хона ўзига хос ёритилади.

Маҳсулотларимиз енгил йиғилади, улардан фойдаланиш осон, узоқ вақт хизмат қилади.

Ўз уйим ўлан тўшагим, дейишади. Аминмизки, «БИККС-АЛИНА» фирмасининг жиҳозлари билан безатилган хоналар Сизга ғоят ҳузур бағишлайди.

Манзилимиз: Тошкент—146, Зебо Шамсуддинова кўчаси, 2-боши берк кўча.

Тошкентдаги телефонлар: 91-31-08, 98-64-53, 68-70-35.
Тошкентдаги телефакс: 8-3712-90-41-97.
Москвадаги телефонлар: 193-84-03, 457-20-85, 181-65-30.
Москвадаги телефакс: 8-095-200-22-16, 200-22-17.

«БИККС-АЗИЯ» УЮШМАСИ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ЖАМҒАРМА БАНКИ
«СОЮЗРЕКЛАМА» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ «САРБОН» ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
6—7 НОЯБРЬ СОАТ 19.00 да
ЁШ ИЖРОЧИЛАР ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Лирик хонандалар: **ШОИРАХОН ҒИЁСОВА, БОБИРЖОН РАЖАБОВ, ЗАФАРЖОН ДАВЛАТЁРОВ.**

Бутун жаҳон сеҳргарлар жамиятининг аъзоси
САТТОР ИСЛОМОВ
Қизиқчи **АБДУҲОЛИҚ МАМАРАСУЛОВ.**

Концерт дастурини **НАЖМИДДИН ҲОЖИМАТОВ** олиб боради.

Чипталар Сарой кассаларида соат 11.00 дан сотилади.

Оммавий талабномалар қабул қилинади.
ТЕЛЕФОНЛАР: 33-67-73, 45-92-13.

СПОРТПРОГНОЗ
«7-С» МАХСУС ТИРАЖИ ДАСТУРИ
(6—7 НОЯБРЬ)
Футбол бўйича Европа кубок мусобақалари
6 ноябрь
Чемпионлар кубоги — 1/8 финали:

	Қуръа натижалари
1. «Брондбю» (Дания)—«Динамо» (Киев)	I
2. «Гётеборг» (Швеция) — «Панатонаикос» (Греция)	I
3. «Андерлехт» (Бельгия) — «Эйндховен» (Голландия)	X
4. «Кайзерслаутерн» (Германия) — «Барселона» (Испания)	X
5. «Арсенал» (Англия) — «Бенфика» (Португалия)	I
Кубок эгалари Кубоги-1/8 финали	
6 «Манчестер Юнайтед» (Англия) — «Атлетика» (Мадрид)	X
УЕФА кубоги — 2/16 финали	
7. «Боавишта» (Португалия) — «Торино» (Италия)	2
8. «Трабзонспор» (Туркия) — «Лион» (Франция)	1
9. «Стяуа» (Руминия) — «Спортинг» (Хихон, Испания)	2
10. «ЦСКА» (София, Болгария) — «Гамбург» (Германия)	2
11. «Динамо» (Москва) — «Канн» (Франция)	I
12. АЕК (Греция) — «Спартак» (Москва)	X
7 ноябрь	
13. «Торпедо» (Москва) — «Сигма» (Чехословакия)	1

Эслатма. Тираж номери ўрнига «7-С» белгисини ёзиб қўйиш керак, «БВ» қисмлари 44-тираж муддатларида қабул қилинади.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗПЛОДООВОШЧВИНПРОМ» КОНЦЕРНИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАРИ ЖАМОАСИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32 ТЕЛЕФОНЛАР: муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-54-44, 33-16-27, 32-54-42. Масъул котиб—33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-54-33. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими—32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими—33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси 700.000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткич — 64.602, 68.753 нусхада чоп этилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 21.00

Буюртма № 5989.